

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Una aproximació a la diversitat sexual des de l'àlbum *Rei i rei* de Linda de Haan i Stern Nijland

Nom de l'alumne/a: Giménez Verdeguer, Vicente

Nom del tutor/a de TFG: Aguilar Ródenas, Consol

Àrea de Coneixement: Didàctica de la Llengua i Literatura.
Departament de Pedagogia i Didàctica de les Ciències Socials, la
Llengua i la Literatura

Curs acadèmic: 2020/2021

Per a Adrià, per mostrar-me sempre la part positiva.

Per a totes aquelles persones que estimen amb llibertat.

AGRAÏMENTS

A la meua mare i al meu pare, per sempre estar al meu costat.

A Adrià, per confiar en Don Vicent.

A Consol, per endinsar-me al món de la LIJ.

ÍNDIX

1. Conceptes claus.....	1
2. Relat de vida	1
3. Objectius d'aquest TFG.....	2
4. Com es vertebra aquest TFG?.....	4
5. Necessitat de formació en il·lustració en la preparació inicial de Mestres.....	5
6 . Necessitat de formació literària per escollir LIJ de qualitat estètica i literària.	6
7. Què és un àlbum?.....	7
8. Per què he escollit aquest àlbum?	8
9. El meu àlbum	11
9.1 Biografia de les autores i il·lustradores.	11
9.2. Resum de l'àlbum	13
10. Anàlisi de l'àlbum.	13
10.1. Conclusions de l'anàlisi de l'àlbum.	14
11. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 2n curs de primària.	17
11.1. Abans d'anar: què fer?	17
11.2. A l'escola: Tertúlia Literària amb debat posterior.....	18
11.3. Conclusions després de la implementació a l'escola.....	19
12. Relat de vida després d'enllestir el TFG.....	21
13. Bibliografia i recursos web	23
14. Annex Anàlisi de l'àlbum Rei i rei.	26

1. Conceptes claus.

Àlbum il·lustrat, lectura crítica i dialògica, drets humans, Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) i educació literària, diversitat sexual.

2. Relat de vida

Abans de començar a parlar sobre quina ha sigut la meua elecció d'àlbum, m'agradaria fer una xicoteta reflexió al voltant de la temàtica. Des de ben xicotet, he llegit a l'escola els llibres que em manaven per a, posteriorment, fer un examen. Aquesta etapa de lectures escolars va començar al final de primària i es va allargar fins al batxillerat. I en tots i cadascun d'aquest cursos m'he sentit igual: llegia per obligació.

El fet d'haver de llegir obligatòriament llibres que no despertaven el meu interès, ha marcat la meua etapa lectora infantil i juvenil. A banda dels llibres ja esmentats, eren poques les lectures que feia. La raó era la falta de motivació produïda per haver de llegir allò que no m'agradava. Per tant el món de la lectura no despertava el meu interès i, considere, que vaig perdre l'oportunitat d'anar creixent i madurant amb la companyia dels llibres. Pense que créixer llegint és fonamental per a la formació de la teua pròpia personalitat, i m'agradaria haver-ho pogut fer.

És una llàstima que, des de ben menuts, tinguem tan poques ganes de llegir. Actualment, als meus vint-i-tres anys, mire enrere i pense que tant de bo no m'hagués apartat del món lector. Perquè des de fa un parell d'anys ençà estic tornant a relacionar-me amb als llibres, estic descobrint noves sensacions, nous escriptors i escriptores i he descobert el meu gènere literari preferit. És essencial que els xiquets i les xiquetes tinguen l'oportunitat de descobrir des de ben menuts la lectura, i en referència a la nostra temàtica, descobrir i gaudir de la LIJ.

No ha sigut fins enguany, l'últim curs del grau, que he descobert la LIJ a una de les assignatures i com a conseqüència, m'he pogut enriquir gràcies al meu aprenentatge a nivell acadèmic i a nivell personal, perquè he millorat la meua cultura literària i he après a tindre una visió crítica i reflexiva d'allò que estic llegint. Altrament he reafirmat amb arguments la meua opinió: hem de llegir des de ben menuts. La lectura ens fa lliures, ens enriqueix i ens ajuda a desenvolupar eixe món d'imaginació que tots i totes portem endins. És essencial i meravellós fer aparèixer la LIJ a l'escola perquè els xiquets i xiquetes s'eduquen literàriament per poder gaudir i apreciar els llibres, perquè des de xicotets puguen introduir els llibres a la seua vida i com a lectors, puguen ser receptors de pensaments, reflexions i històries diverses.

Pel que fa a la meua elecció d'àlbum, he triat *Rei i rei* de Linda de Haan i Stern Nijland. Aquest és un àlbum que tracta la temàtica LGTBI, un món que personalment m'interessa i que, a més a més, crec que és necessari treballar a l'escola.

És fonamental que l'alumnat des de ben xicotet pugua conèixer la diversitat sexual que existeix i d'aquesta manera oferir un ventall més ampli de referents, que aprenga a respectar-los.

Desgraciadament, a la nostra societat encara trobem actituds masclistes, homòfobes i xenòfobes i nosaltres, com a mestres, tenim un paper molt important per a tractar de posar-li fi a totes aquestes injustícies i desigualtats. Però, malauradament, als mestres encara ens queda molt per aprendre, ja que considere que existeix manca de formació. Si volem un educació de qualitat que ajude a respectar la diversitat sexual, els professorat necessita formar-se en tot allò relatiu als Drets Humans. Finalment, mitjançant la LIJ, i la seua gran quantitat de temàtiques, podem transmetre a l'alumnat una visió respectuosa, diversa i inclusiva, i així donar-los l'oportunitat de veure el món des d'un esguard ampli i on tothom té cabuda.

3. Objectius d'aquest TFG.

Els objectius que persegueix el meu TFG són:

- 1- Aprofundir en l'àlbum des de l'anàlisi en profunditat de text i il·lustració, perquè interactuen per a la construcció del sentit.
- 2- Desenvolupar la nostra formació lligada a la selecció de llibres de LIJ des de criteris literaris i estètics.
- 3- Enfortir la nostra educació literària des d'un ús literari de LIJ i no des de l'utilitarisme curricular.
- 4- Des de la tria d'un àlbum de qualitat literària i estètica, a més, ser capaç de relacionar amb un tema social de tractament necessari i urgent com és la diversitat sexual.
- 5- Treballar el TFG des d'un coneixement no fragmentat relacionant teoria, pràctica i professionalitzadora d'una manera integrada.
- 6- Implementar des de la LIJ la reflexió i defensa dels drets humans des del contingut legislatiu.

A més a més, per aconseguir implementar aquests objectius adequadament, ho he de fer basant-me amb el contingut legislatiu sobre la diversitat sexual:

- LLEI 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI. [2018/11252] (art.24. Punt 2)

“Integraran en els respectius plans d'igualtat, convivència, d'acció tutorial, d'inclusió i d'atenció a la diversitat, totes les estratègies pedagògiques i psicopedagògiques al seu abast encaminades a garantir la igualtat en la diversitat, la no-discriminació cap a les persones LGTBI, així com mesures preventives, d'acompanyament i intervenció que donen resposta a possibles casos de vulneració de drets o violència infringida cap a aquestes persones.”

URL: http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=010902/2018

- LLEI 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana.

-Article 5 (punt 1, apartat f)

“Que es protegisca l'exercici efectiu de la seua llibertat i a no patir discriminació per motiu d'identitat o expressió de gènere en tots els àmbits de la vida.”

-Article 23 (punt 2):

“El proyecto educativo de centro tendrá que abordar de forma específica la identidad de género, la expresión de género, la diversidad sexual y familiar. Estos contenidos se incluirán en los temarios de forma transversal y específica. La administración educativa dotará convenientemente a los centros con las herramientas y recursos necesarios para la implantación de estos contenidos.”

-Article 24 (punt 1)

“El personal docente no universitario, a través de los planes de formación del profesorado de la conselleria con competencias en educación, recibirá la formación necesaria y adecuada para conocer e integrar en su labor docente contenidos relacionados con la identidad de género, la expresión de género, la diversidad sexual y familiar, para prevenir el sexismo y la violencia, así como para contribuir a eliminar actitudes y prácticas discriminatorias.”

URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2017/BOE-A-2017-5118-consolidado.pdf>

- Instrucción del 15 de diciembre de 2016, del director general de Política Educativa, por la que se establece el protocolo de acompañamiento para garantizar el derecho a la identidad de género, la expresión de género y la intersexualidad. (Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, de mejora de la calidad educativa. Decreto 39/2008, de 4 de abril, del Consell, art. 3)

“Todo el alumnado tiene los mismos derechos y deberes, sin más distinciones que aquellas que se derivan de su edad y de las etapas o los niveles de las enseñanzas que cursan”.

URL: http://dogv.qva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=009775/2016&L=1

- LOMCE (art. 1. Apartats c i l. i art. 2. Punt 1. b)

“Artículo 1.

c) La transmisión y puesta en práctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadanía democrática, la solidaridad, la tolerancia, la igualdad, el respeto y la justicia, así como que ayuden a superar cualquier tipo de discriminación.

l) El desarrollo, en la escuela, de los valores que fomenten la igualdad efectiva entre hombres y mujeres, así como la prevención de la violencia de género.

Artículo 2.1. El sistema educativo español se orientará a la consecución de los siguientes fines:

b) La educación en el respeto de los derechos y libertades fundamentales, en la igualdad de derechos y oportunidades entre hombres y mujeres y en la igualdad de trato y no discriminación de las personas con discapacidad.”

URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>

- DECRET 88/2017, de 7 de juliol, del Consell, pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2017/6394] (art. 3. Punt 2. b i c)

“b) Desenvolupar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.

c) Incentivar valors com el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç i la superació personal.”

URL: http://dogv.gva.es/datos/2014/07/07/pdf/2014_6347.pdf

- Declaración Universal de Derechos Humanos de 1948. (art.1.): “Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos”.

URL: <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

- Convención sobre los Derechos del niño y la niña. (art. 29. Punt 1)

“1.b) Inculcar al niño el respeto de los derechos humanos y las libertades fundamentales y de los principios consagrados en la Carta de las Naciones Unidas;

d) Preparar al niño para asumir una vida responsable en una sociedad libre, con espíritu de comprensión, paz, tolerancia, igualdad de los sexos y amistad entre todos los pueblos, grupos étnicos, nacionales y religiosos y personas de origen indígena;”

URL: <https://www.un.org/es/events/childrenday/pdf/derechos.pdf>

- Constitución Española (1978). (art. 27. Punt 2)

“2. La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales.”

URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>

4. Com es vertebra aquest TFG?

Aquest TFG es vertebra en tres parts, que són: la teòrica, la pràctica i la professionalitzadora. Es disposa d'aquesta manera amb la finalitat de què així la informació i el coneixement siga més complet.

Primerament abordaré el vessant teòric, que estarà centrat en la investigació i el coneixement sobre la necessitat que hi ha de formar docents amb nocions sobre la LIJ, els àlbums, les il·lustracions i el text.

Després, em centraré al vessant pràctic, on analitzaré un àlbum en concret per aprofundir en l'anàlisi de la interrelació entre text i imatges i treballar altres referents intertextuals. Amb l'objectiu de reflexionar sobre la qualitat literària i estètica.

Finalment, en el vessant professionalitzadora realitzaré una intervenció a l'aula, amb una acció educativa concreta on mitjançant tot el que he après als vessants anteriors treballaré l'àlbum escollit amb l'alumnat.

5. Necessitat de formació en il·lustració en la preparació inicial de Mestres.

Els/les mestres hem de tenir les competències necessàries per a saber si un àlbum il·lustrat té qualitat literària i estètica.

És tanta la rellevància de les il·lustracions als àlbums il·lustrats, que Verouschka Freixas (2011) remarca:

Escritura y dibujos se fundirán con resultados armoniosos, sin que ninguno reste protagonismo al otro; la ilustración deberá ser una ventana abierta para invitar al espectador, y si va junto a las letras la consideramos como la otra ala del ave, y si va sola, tiene sus alas propias: el ave será el libro...

Per tant, els i les mestres necessitem formació en il·lustració per a poder valorar la qualitat estètica i literària dels àlbums, donat que el text i la il·lustració interactuen per formar el sentit del text. Seguint amb el que argumenta Freixas (2011) no podem fer servir qualsevol il·lustració per a fer volar l'au, l'au ha de volar de manera equilibrada amb el text. Eixe és el punt clau. Per tant, per a poder tenir criteris de selecció que ens ajuden a valorar la qualitat estètica d'un àlbum és necessari que rebem formació en il·lustració amb l'objectiu que ens remarca Isabel Tejerina (1997): " Llevar calidad a las aulas desde el propio placer personal. Seleccionar cuidadosamente buenas obras". Perquè una bona tria, una tria de qualitat, farà que el procés de lectura siga molt més satisfactori.

A l'àmbit educatiu, les il·lustracions poden esdevindre transmissores d'un missatge ja que com diu Teresa Durán (2005, p.251): "la ilustración, como imagen narrativa, constituye un lenguaje, y que lo es, precisamente, en la medida en que la percepción de sus elementos es capaz de estimular nuestra mente según esquemas significativos".

Aquests estímuls que arriben a la ment del lector o lectora, ho fan amb un missatge per a interpretar i amb conseqüències beneficioses, ja que com afirma Teresa Durán (2005, p. 239) "La recepción del

mensaje ilustrado precisa de un proceso de aprendizaje, mediante el cual se adquieren competencias básicas para la lectura y sociabilización”.

El professorat ha de ser capaç de conèixer el llenguatge del qual ens parla Teresa Durán (2005): el llenguatge de la il·lustració. Perquè així podrem garantir que estarem oferint als nostre alumnat qualitat estètica en tot allò que ferm servir a l'aula.

6 . Necesitat de formació literària per escollir LIJ de qualitat estètica i literària.

Els futurs i futures mestres és necessari que adquirim formació en tot allò que anem a implementar a l'aula. Per tant, l'estudiantat necessitem rebre una formació inicial per a poder fer servir la LIJ d'una manera adequada i sempre adaptada a les diferents necessitats que pot presentar el nostre alumnat. El professorat necessita tindre uns criteris de selecció de literatura infantil i juvenil. Consol Aguilar (2018) evidencia: “es necesario un profesorado competente, bien formado en LIJ, capaz de seleccionar libros de incuestionable calidad literaria y, además, estética (imprescindible, por ejemplo en álbums o novelas gráficas). Que sepa distinguir y apreciar la buena LIJ.”

Isabel Tejerina (1997) a més remarca altre aspecte important, que el mestre-a recupere el desig, el plaer de llegir: “Debemos preparar cuidadosamente a los maestros para esta tarea, no sólo por el enorme valor formativo que encierra la literatura, sino por el inmenso placer que proporciona y porque estamos convencidos de que es una necesidad vital”

Per a poder implementar accions educatives lligades a la LIJ a l'aula és fonamental que al llarg de la nostra formació coneguem els criteris adequats per a seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica i poder establir una bona biblioteca d'aula o de centre. Però no tot val, Consol Aguilar (2018) destaca:

No sirve cualquier libro para incluirlo en la biblioteca. Y es un error no incluir en las bibliotecas ligadas al placer de la lectura libre, libros de LIJ de reconocido prestigio. Libros de calidad, hermosos, que nos ayudan a crecer como seres humanos. Pero para incluirlos, debemos conocerlos y tener los criterios para poderlos seleccionar. Porque todo lo que se edita no es LIJ de calidad literaria y estética.

Com a conseqüència d'una bona tria de LIJ, des de ben menut l'alumnat desenvoluparà la seua competència literària, millorarà la seua educació literària, crearà el seu propi hàbit de lectura i l'integrarà a la seua vida. Així, podrem evitar la deserció lectora que destaca Consol Aguilar (2020):

Los informes sobre hábitos de lectura señalan que, a partir de segundo de la ESO, se produce una deserción de la lectura. La razón es que desde el sistema educativo no se ha conseguido una educación literaria que les incite, desde el placer, a continuar leyendo.(p.29)

Per a poder assegurar aquests criteris de selecció de LIJ, a banda de necessitar una bona formació literària, també cal tindre coneixements de les temàtiques a tractar.

Gràcies a aquesta correcta selecció l'alumnat podrà veure a través dels àlbums alguns dels problemes socials més rellevants que també l'ajudaran a créixer com a ésser humà.

7. Què és un àlbum?

Fins ara, l'àlbum havia sigut un complet desconegut per a mi. Va ser enguany quan el vaig descobrir a l'assignatura de Didàctica de la Llengua i la Literatura Catalana, enfocada en la didàctica de la LLJ, doncs és l'assignatura de quart curs. Gràcies a aquest descobriment, sé que serà una dels meus acompanyants a les aules. Segons José Rosero (2010, p. 5): "El libro álbum ilustrado es un tipo de libro donde la imagen y el texto adquieren un nivel de significación que se activa con la relación de ambos lenguajes". I assenyala que, als àlbums il·lustrats el text i la il·lustració interactuen. Teresa Durán (2005, p. 242) destaca aquesta relació: "En un álbum, las ilustraciones y las palabras trabajan conjuntamente, siguiendo la senda de las páginas que vienen consecutivamente una después de otra."

Cal fer referència al discurs poètic dels àlbums creat amb diversitat de tècniques, com afirma Laura Escuela (2017):

Este tipo de libro conforma un sinfín de mundos posibles en los que muchas disciplinas se encuentran: literatura, ilustración y arte gráfico, diseño o arquitectura de papel, y esa unión, favorece el desarrollo de la competencia literaria, el goce estético, el análisis crítico y la sensibilidad.

I Maria Rosa Gil (2011, pp 42-52) considera que "els àlbums il·lustrats són llibres que permeten desplegar les capacitats expressives, comprensives i interpretatives dels lectors novells (...) permeten crear contextos per facilitar comprensions literàries, estètiques i del món real".

Gràcies a la varietat que ens ofereixen els llibres àlbum podem treballar amb el nostre alumnat la competència literària i millorar la seua educació literària. Aquest fet incrementarà el gust per la literatura de l'alumnat i, consegüentment, aconseguirem el que ens proposa Isabel Tejerina (1997): "Lo fundamental y previo es crear el gusto por la literatura. Si esto se consigue los niños, más tarde, estarán interesados en reflexionar sobre ella."

Altre dels objectius i intencions dels àlbums és el fet de tractar temàtiques que ajudaran a l'alumnat a desenvolupar un pensament més crític i just, i com evidencia Isabel Tejerina (1997), des del treball amb: "libros con mensaje, aquellos que engrandecen el alma y llaman a la emoción y el compromiso con la problemática del mundo." Així ho destaca també Ana Nebreda (2015):

Algunos libros álbum son medios para hacer que el lector piense y reflexione, su lectura desemboca en un debate interpretativo y en argumentos sobre temas difíciles, de tensión social o simplemente, cercanos a lo que vivimos o a lo que nos cuestionamos.

Per tant, podem afirmar que els llibres àlbum són un material molt complet per a treballar al llarg de tota l'etapa educativa i que esdevindran fonamental al procés lector del nostra alumnat.

8. Per què he escollit aquest àlbum?

Un dels aprenentatges que he fet aquest curs ha sigut que els llibres que incloem a la biblioteca de l'aula han de tindre qualitat literària i estètica. Tanmateix, a més, quan són bons, poden ajudar a l'alumnat en el seu creixement personal. Hi ha àlbums que tracten temes i valors lligats als Drets Humans que s'han de promoure necessàriament al col·legi i d'aquesta manera poder desenvolupar un pensament crític i reflexiu del món que ens envolta. És el que Freire defensa: no estem al món per a adaptar-nos a ell, sinó per a poder-lo transformar.

He triat l'àlbum *Rei i Rei* (2000) escrit i il·lustrat per Linda de Haan i Stern Nijland, la seua temàtica és la diversitat sexual i el dret al matrimoni homosexual.

Vaig conèixer aquest àlbum a l'assignatura de "Didàctica de la Llengua i Literatura Catalana", centrada en la DLIJ. Cada dia de classe començàvem la sessió amb un "llibre del dia". Jo hem vaig presentar voluntari per a ser el lector per a una de les sessions, i quan vaig triar no vaig tindre cap dubte. En acabar de llegir l'àlbum, amb el qual vaig connectar al moment per la seua manera d'abordar la diversitat sexual; vaig decidir que, com a futur docent, el treballaria a l'aula. Més endavant, quan vaig triar el tema del TFG vaig tindre molt clar que *Rei i rei* seria l'àlbum escollit.

Aquest àlbum, degut a la seua temàtica de diversitat sexual ha sigut el centre de moltes polèmiques i atacs arreu del món. Als Estats Units, més concretament a Wilmington, Carolina del Nord, a l'any 2002 una família va presentar una queixa a l'escola de primària perquè la llibreria escolar va deixar prestat el llibre sense el consentiment de les famílies. En altra escola, en aquest cas a Shelby County, Indiana, el llibre va ser retirat de la biblioteca per als xiquets i xiquetes d'entre 8 i 12 anys. Altre atac que va patir l'àlbum va ser el d'una mare de Florida, Nova York que va demanar que el llibre es retirés de la biblioteca pública «perquè promociona actes il·legals en aquest estat». Finalment, es va decidir mantenir el llibre a la biblioteca. (Flaherty, 2004)

La polèmica també es va fer present a Europa, ja que a l'any 2007 un grup religiós d'Anglaterra afirmava que l'ús de l'àlbum al projecte *No outsiders* era propaganda per a induir als xiquets i xiquetes d'educació primària a l'homosexualitat. (Kelland, 2007). Al 2008, el llibre àlbum es va adaptar com a obra teatral per a ser representat a Viena amb el lema «aprendre a acceptar la diversitat, suposa una senyal contra l'homofòbia». D'altra banda, el cap del grup ultradretista FPÖ i periòdic *Kronenzeitung* es van mostrar en contra de la representació ja que segons ells, anava en contra de la família (Rudich, 2008).

Recentment a Taiwan ha hagut polèmica al voltant de l'àlbum, ja que el govern el va incloure a un dels seus programes de lectura. El cercles més conservadors afirmen que el llibre és «un llavat de

cervell» mentre que el ministre d'educació defensa que «el llibre no només permet reconèixer i acceptar les diferències, sinó que a més ajuda a crear una societat més diversa». Stern Nijland, una de les autores de l'àlbum a reaccionat d'aquesta manera a la polèmica: «Creiem en la llibertat d'expressió i en el diàleg. Ho sentim pels xiquets i xiquetes que reben un càstig dels seus pares només per voler llegir un llibre. Els pares haurien de confiar en el professorat: una vegada que trien una escola, és el professor el que garanteix que l'alumnat apren el que aquesta escola considera important». (OutTV, 2020)

Els/ les mestres tenim com a objectiu educar en valors per a fomentar una societat més justa i respectuosa. Per tant, aquest objectiu ens parla de la diversitat sexual. Aquest és un tema que s'ha de tractar necessàriament amb l'alumnat des de que són ben menuts i menudes, per a poder tallar d'arrel comportaments homofòbics i pràctiques discriminatòries. I d'aquesta manera poder evitar que en l'edat adulta es manifesten situacions d'homofòbia, que es fan tan presents a la nostra societat. Així ho demostra l'informe *Abrazar la diversidad. Propuestas para una educación libre de acoso homofóbico y transfóbico* (Pichardo, 2015):

segons l'Institut de la Joventut, tres de cada quatre joves entre 15 i 29 anys han estat testimonis d'agressions homòfobes en els seus centres educatius en forma de rumors, insults i burles i un 6,4 % ha presenciat pallisses contra lesbianes, gais, bisexuals o trans (injuve, 2011). Segons el mateix estudi, al voltant del 20 % dels i les joves manifesta un nítid rebuig a la diversitat sexual.(p.17)

Per a poder evitar-ho, és necessari que des dels centres de formació, en aquest cas, des de la universitat, se'ns done una formació en diversitat sexual. Des de l'assignatura de DLIJ hem treballat aquest tema. Front a la desigualtat i els estereotips el sistema educatiu ha de ser capaç d'aconseguir el que ens suggereix Consol Aguilar (2017, p.7): “combatir y transformar desde la igualdad, desde el compromiso, desde acciones educativas efectivas, ligadas a la inclusión de la diversidad sexual, a la defensa de los derechos humanos y a la formación de una ciudadanía crítica.”

La *Declaració Universal dels Drets Humans* (1948) destaca la importància de tractar amb igualtat a tots els éssers humans pel que fa a la seua llibertat. Per tant, mitjançant el treball amb l'àlbum escollit tractem de transmetre els valors del respecte i la igualtat sense cap distinció pel que fa a la diversitat sexual de cadascú.

Però a més hi ha una normativa valenciana sobre diversitat sexual i educació. Trobem la LLEI 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI. [2018/11252] (art.24. Punt 2). Aquesta llei ajuda a garantir la igualtat en la diversitat, la no-discriminació cap a les persones LGTBI. Així com també ho fa la LLEI 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana, als articles

1, 2 i 24. A aquests articles es protegeix la llibertat de l'alumnat, es defèn el tractament de la diversitat sexual a les aules de manera transversal i la formació del personal docent en temàtiques com la identitat de gènere, la diversitat sexual i el sexisme.

Una actuació clau per a aconseguir aquesta igualtat és fer visibles a les persones LGTBI quan posem exemples a l'aula, a les tasques diàries i a les hores dedicades per a la LIJ. D'aquesta manera estarem donant visibilitat a altres referents diferents i igual de vàlids i correctes que aquells als que ja estem acostumats. Consol Aguilar (2016) exposa:

Dolors Romero defensa la necessitat de visibilitzar altres formes d'actuar el gènere diferents a les inscrites dins de l'heterosexualitat obligatòria del discurs hegemònic i d'un marc binari i incideix en un aspecte molt important en relació a la LIJ: la necessitat de trencar el debat sobre les relacions entre els gèneres, excessivament heterocentrat, que fa que els estereotips tradicionals de gènere persistisquen. (p.80)

Una manera d'aconseguir aquest respecte i igualtat a la societat i de visibilitzar la diversitat sexual és mitjançant la lectura de la LIJ i la reflexió sobre el que llegim, en el cas que ens ocupa, des de l'àlbum Rei i Rei (2000).

9. El meu àlbum

9.1 Biografia de les autores i il·lustradores.

L'àlbum *Rei i rei*¹, està escrit i il·lustrat per Linda de Haan ² i Stern Nijland ³.

Linda de Haan (1976) va nèixer i créixer als Països Baixos. Linda assenyala al seu web, de xicoteta li agradava molt dibuixar i crear coses. Com a conseqüència, quan va acabar l'escola secundària va anar a l'Acadèmia de Belles Arts de Groninga, també al Països Baixos, afirma Filbo (2016). Va ser allí on va conèixer Stern Nijland. Finalment, a l'any 1998 es va graduar com a professora de dibuix i il·lustradora. Quan ambdues van acabar l'acadèmia van escriure i il·lustrar de manera conjunta l'àlbum *Rei i rei* (2000).

Al llarg dels últims 20 anys, Linda ha estat il·lustradora a temps complet, ja que ha il·lustrat llibres il·lustrats i ha fet dibuixos per a més de 125 episodis del programa infantil Fratsen, una sèrie de dibuixos animats sobre dos nens veïns que viuen aventures.

Al seu web confessa que li encanta fer collages, retalls lineals i dibuixos de boles. A més de crear els seus propis llibres, Linda treballa en diversos projectes. Il·lustra per a revistes, llibres il·lustrats i novel·les. Els dibuixos de bola del llibre "Hi ha un forat al món de Spriet"⁴ fets juntament amb el filòsof Coen Simon ⁵ estan nominats al premi de disseny Vredeman de Vries 2017.

¹ Rei i rei. URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Rey_y_rey

²Linda de Haan. URL: <https://www.lindadehaan.com/biography.html>

³ Stern Nijland. URL: <http://www.sternnijland.nl/thuis/>

⁴ Spriet. URL: <https://www.bol.com/nl/p/er-zit-een-gat-in-de-wereld-van-spriet/9200000059982988/>

⁵ Coen Simon. URL: https://nl.wikipedia.org/wiki/Coen_Simon

Stern Nijland (1976) va nèixer i créixer a Utrecht i al igual que Linda de Haan, es va matricular a l'Acadèmia de Belles Arts de Groninga. Stern ens conta al seu web personal que “des que es va graduar de l'Acadèmia d'Arts Visuals Minerva de Groningen, Stern ha estat principalment la creació de llibres il·lustrats. De vegades amb text propi, de vegades amb textos d'escriptors. El seu primer llibre propi va ser *Superliesje*⁶, però no es va publicar primer. Allò era *King & King*. Un alegre llibre il·lustrat que va fer juntament amb Linda de Haan. Llavors va sortir *Mevrouw Dientje i el misteri del fetge*⁷, pel qual va ser guardonada amb el *Zilveren Griffel*⁸ el 2002.

A més de fer llibres il·lustrats, Stern també fa més treballs gràfics, com ara talls lineals en color i en blanc i negre. També fa dibuixos a la ploma en blanc i negre i collages de colors.”

Com he esmentat abans i Linda comenta al seu web, l'any 1998 ambdues es van matricular a l'Acadèmia de Groninga i van començar a compartir estudi als vells vestidors de la piscina a l'aire lliure De Papiermolen de Groningen. Allà va ser on van escriure i il·lustrar l'àlbum *Rei i rei* (2000) i va ser editat per l'editorial Ten Speed Press⁹. L'idioma original de l'àlbum és el neerlandès, tot i què al llarg dels anys ha estat traduït a 12 idiomes. A Espanya ha estat editat per l'editorial Serres tant per al castellà com per al català. Linda i Stern van ser nominades per aquest àlbum al premi “Lambda Literary Award for Children's and Young Adult Literature¹⁰” a l'any 2003. Aquest premi, també conegut com “Lammys” nomenen obres que celebren o exploren temes LGBT. Aquesta organització està considerada una de les principals impulsores d'escriptors i escriptores LGTB nous i emergents.

A l'any 2004, les dos escriptores i il·lustradores neerlandeses van tornar a treballar juntes per a crear la segona part d'aquest àlbum que rep el títol de *Rei i rei i família* (2004).

⁶ Superliesje. URL: <https://www.bol.com/nl/p/superliesje/1001004001668483/>

⁷ Mevrouw Dientje i el misteri del fetge. URL: <https://www.bol.com/nl/p/mevrouw-dientje-en-leverworstmysterie/100100400009750/>

⁸ Zilveren Griffel. URL: <https://www.librarything.es/bookaward/Zilveren+Griffel>

⁹ Speed Press. URL: <https://crownpublishing.com/archives/imprint/ten-speed-press>

¹⁰ Literary Award for Children's and Young Adult Literature. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Lambda_Literary_Award_for_Children%27s_and_Young_Adult_Literature

Més tard, a l'any 2018, el "Centro Nacional de las Artes¹¹" (CENART) de Mèxic va fer una adaptació teatral de l'àlbum *Rei i rei* i en una de les entrevistes publicitàries Linda i Stern van dir: "Hem tingut comentaris molt positius, tot i què també alguns negatius que ens fan adonar-nos que és una història que ha de ser contada". (CENART, 2018).

9.2. Resum de l'àlbum

Rei i rei narra la història d'un jove príncep que encara no està casat. Un dia, la seua mare li insisteix que ha de trobar una princesa per a casar-se. El príncep li respon a sa mare que a ell mai li han agradat massa les princeses. Sa mare convida al seu castell a moltes princeses perquè desfilen amb l'objectiu de despertar l'interès del seu fill, el príncep. Al cap d'un temps, arriba la princesa Madaleine, acompanyada pel seu germà, el príncep Lee. Tots dos prínceps s'enamoren immediatament i, finalment, es casen i viuen junts com a rei i rei.

L'àlbum narra la història d'una manera molt natural i adequada que fa que els estereotips referents al matrimoni homosexual desapareguen. Gràcies a la seua qualitat estètica i literària trobe que és un àlbum molt bo per a reflexionar al voltant de la diversitat sexual i la naturalitat amb la qual s'ha de tractar.

10. Anàlisi de l'àlbum.

ANÀLISI DESCRIPTIU I CRÍTIC DE L'ÀLBUM REI I REI DE LINDA DE HAAN I STERN NIJLAND

Característiques generals:

- **Format:** 24 x 24 cm.
- **Nombre de pàgines:** 34.
- **Tècnica:** Utilitza entre altres tècniques i materials, col·lage, reserva amb ceres i transferències, guaix, grafit i tractament digital final amb un programa específic com, per exemple, photoshop.

Formats de les pàgines i de les il·lustracions: Al llarg de l'àlbum trobem il·lustracions a un plec i d'altres a doble plec. Algunes d'aquestes il·lustracions van acompanyades d'un breu text. Les il·lustracions ocupen tot l'espai disponible ja que

¹¹ CENART. URL: <https://www.cenart.gob.mx/>

no hi ha marges, exceptuant dos pàgines, que contenen un marc quadrat blanc al voltant de la il·lustració.

- **Relació il·lustració-text:** La relació entre text i imatge és d'ampliació i complementarietat, ja que trobem que el text ens proporciona una informació que es veu ampliada i complementada per allò que transmeten les il·lustracions. (Escuela, 2017) I en ocasions és el text qui ens amplia la informació.
- **Gènere literari:** Aquest àlbum és un àlbum narratiu, perquè ofereix una narració en la qual el text i la imatge col·laboren. En aquest cas el text i la imatge han sigut creats per una autora i una il·lustradora que treballen juntes, la qual cosa afavoreix un resultat on el text i la imatge tenen una molt bona articulació. (Escuela, 2017)
- **Estructura narrativa:** Aquest àlbum ofereix una línia narrativa lineal ja que la història narrada està seguint un ordre cronològic que va des del començament fins a la fi.
- **Temps:** pretèrit imperfecte.
- **Veü narrativa:** Trobem un narrador-a omniscient que narra la història en tercera persona. Aquest narrador coneix tots els detalls de la història i els va contant al llarg de tot el text. A més, també coneix i transmet els pensaments i els sentiments dels personatges. També podem conèixer al narrador omniscient com a narrador extradiegètic, ja que aquest no pertany al món que està narrant. (Enciclopèdia de Ejemplos, 2019)
- **Espai:** Els espais on es desenvolupa la història són variats, ja que trobem interior i exterior. Exteriors: muntanya on està el castell. Interiors: habitació del príncep, menjador, sala on està el telèfon, sala de recepció a les princeses i sala de casament.
- **Temes principals:** Diversitat sexual, matrimoni homosexual.

10.1. Conclusions de l'anàlisi de l'àlbum.

- Anàlisi del text:

Rei i rei és un àlbum narratiu. Al llarg de l'àlbum trobem dos tipus de lletra que es diferencien molt fàcilment. La primera és la font Traditional Arabic Bold, una tipologia més seriosa i tradicional, i que s'utilitza per a la portada, la pàgina legal i la contraportada. Tanmateix, tenim la font Paisley Two, una tipologia que a cada lletra li afegeix un espiral. Aquesta s'utilitza al llarg de tota la història i, a simple vista, no és del tot fàcil d'entendre. La major part del text és la narració que ens ofereix el narrador omniscient, tot i que també hi ha diàleg, en la seua major part, entre el príncep i la seua mare.

Pel que fa a la distribució del text a cada pàgina és irregular, ja que no té una zona delimitada per a ubicar-se. La seua localització dependrà de com és la il·lustració a la qual acompanya. A més el

text no està perfectament alineat i recte, sinó que arriba a interactuar amb la imatge fins al punt de jugar amb les formes. Per exemple, en algunes de les pàgines trobem el text fent un arc, ja que una part de la il·lustració té eixa forma.

Ja des d'un punt de vista gramatical, la veu narrativa del text ens indica que està escrit en tercera persona, en pretèrit imperfecte. Per tant, el narrador-a és extradiegètic, ja que no pertany al món d'allò que ens està contant.

- Anàlisi de la imatge:

A l'àlbum s'utilitzen recursos com la vista des de diferents perspectives, ja que en ocasions veiem als personatges de cara, i d'altres de perfil. A més, les autores i il·lustradores fan servir línies de moviment mitjançant les mirades entre alguns dels personatges que intervenen a les il·lustracions. També trobem alguns elements que ens marquen la direccionalitat de la història, que com ja he esmentat, és d'esquerra a dreta.

D'altra banda, al llarg de tot l'àlbum trobem il·lustracions a doble plec i d'altres a un plec. Totes les il·lustracions excepte dos ocupen tota la pàgina, és a dir, no tenen marge. La tècnica utilitzada és la del collage, que es basa a la creació d'un dibuix mitjançant la superposició o no, de diferents objectes. Alguns d'aquests materials són corda, tela, diaris, cartró i paper.

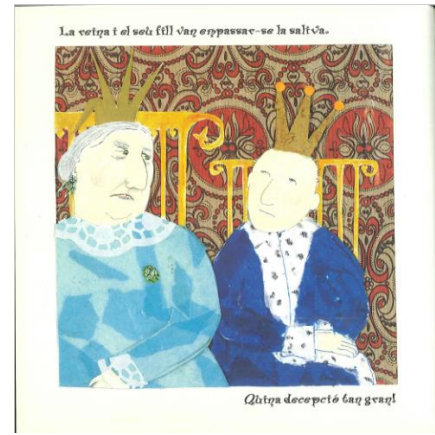
Exemples:

Il·lustració 1. Il·lustracions a doble plec.

Il·lustració 2. Il·lustració a un plec.

Il·lustració 3. Il·lustració amb marge.

- Relació text-imatge:

A la portada de l'àlbum ja trobem un relació de complementarietat entre el text i la imatge, ja que veiem com el títol es veu recolzat per la presentació d'un dels personatges principals.

Al llarg de les pàgines d'aquest àlbum veiem com el text i la imatge estableixen diferents tipus de relacions entre sí, ja que no hi ha una única relació. D'aquesta manera, seguint la classificació oferida per Laura Escuela (2017), direm que les relacions text-imatge creades a l'àlbum són d'ampliació i complementarietat:

Relaciones de ampliación y complementaria, en la que las ilustraciones amplían lo que cuenta el texto o el texto dice más de lo que muestra la imagen. Se produce una dinámica más compleja entre los dos códigos. Cuando la ampliación es muy significativa, la relación es complementaria.

La relació text-imatge és una relació d'ampliació i complementarietat, ja que en ocasions, les il·lustracions amplien el que ens està contant el text mitjançant la diversitat de colors, textures, elements..., que ofereixen al lector-a una major informació d'allò que ens ha contat el text. No obstant, en altres pàgines ocorre el contrari, és a dir, és el text qui ens ofereix una major informació. A més, també hi ha il·lustracions on text i imatge es complementen entre sí.

Cal destacar que la direccionalitat que segueix l'àlbum és d'esquerra a dreta, seguint la convenció occidental de l'ordre de lectura.

- Referències intertextuals:

Atenent al que ens diu Atonio Mendoza (2006), "L'intertext del lector és un component essencial de la competència literària; aquest intertext personal recolza, en part, en els coneixements lingüístics (de L1, L2 o LE) del receptor i està format per l'acumulació integrativa de sabers i estratègies receptores."

Per tant, quan millor siga el nostre intertext que forma la nostra competència literària, més referències intertextuals trobarem a les nostres lectures i gaudir més d'aquestes.

Respecte a l'àlbum que estem treballant, estan presents temàtiques com la diversitat sexual i el matrimoni homosexual, ja que el protagonista, és a dir, el príncep, es casa amb altre príncep per a esdevindre rei i rei. A la il·lustració on se'ns presenta el casament, trobem uns pesontages molt diversos i alguns d'ells pertanyen a la comunitat LGTBIQ. La narració de la història ens mostra la decisió de casar-se amb un altre príncep d'una manera molt natural, per tant es fa present l'acceptació i la tolerància.

D'altra banda, al llarg del text trobem referències intertextuals que ens aporten informació sobre el que estem llegint. Per exemple, trobem moltes de les il·lustracions la presència de la flor de lis, com a símbol tradicional a diferents dinasties. També apareixen gran quantitat de papallones a les escenes, les quals fan acte de presència com a símbol d'amor.

L'anàlisi més detallada del text i les il·lustracions es troba a l'Annex 1, així com la relació text-imatge i les referències intertextuals presents a l'àlbum.

11. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 2n curs de primària.

11.1. Abans d'anar: què fer?

Una vegada hem aprofundit respecte a la teoria i hem fet una anàlisi profunda de l'àlbum (anàlisi del text, de les il·lustracions, de la relació text-imatge, i de les referències intertextuals) és a dir, la pràctica, passarem al final del procés: la implementació lligada a la professionalització.

És així com la teoria i la pràctica interactuen mitjançant un procés no fragmentat d'adquisició del coneixement.

Les passes a seguir en aquesta implementació són:

1) En primer lloc, garantir la qualitat estètica i literària de l'àlbum escollit, ja que d'aquesta manera estarem afavorint la competència literària de l'alumnat. En aquest cas, a l'àlbum *Rei i rei*, trobem aquesta qualitat com es pot confirmar a l'anàlisi completa d'aquest àlbum que es pot trobar a l'annex d'aquest TFG.

A més, gràcies a la temàtica tractada a l'àlbum, podrem treballar des d'una visió crítica la diversitat sexual i el matrimoni homosexual, els temes principals de l'àlbum, des d'un ús social de l'educació literària.

2) A continuació, el segon pas és reflexionar sobre quina acció educativa és la més adequada per a implementar l'àlbum a una classe de segon de primària.

Pense que la Tertúlia Literària és la mes idònia, ja que d'aquesta manera l'alumnat podrà desenvolupar una construcció intersubjectiva del sentit del text, de manera col·lectiva.

3) Finalment, el tercer pas és planificar la sessió i preparar tot allò que és necessari. Per tant, escanejaré l'àlbum per a poder projectar-lo a classe, ja que d'aquesta manera garantim que tots i totes el puguem veure adequadament. També caldrà preparar exemplars de l'àlbum perquè cada tres alumnes puguem tenir-ne un per al debat.

11.2. A l'escola: Tertúlia Literària amb debat posterior.

L'acció educativa s'ha desenvolupat seguint aquestes passes:

- 1) El primer pas a seguir ha sigut organitzar l'aula.
Primer hem fet lloc davant del projector apartant totes les taules al final de la classe. En l'espai creat, l'alumnat ha col·locat les seues cadires en forma de semicercle mirant cap a la pantalla on es projecta. D'aquesta manera hem creat un espai de treball còmode, que facilita les interaccions.
- 2) En segon lloc els he explicat a l'alumnat l'activitat, perquè sàpiguen de la seua importància.
- 3) El tercer pas ha estat la lectura de l'àlbum. Abans de començar amb la lectura, he apagat tots els llums per a garantir una millor visualització de les il·lustracions. Jo m'he col·locat davant de l'ordinador per passar les il·lustracions i a continuació, he procedit a fer la lectura en veu alta de l'àlbum. A més, aquesta lectura i la projecció de les imatges ha esta simultània.
- 4) Finalment, hem fet un debat seguint aquest procés.
 - I. Reorganitzar les cadires perquè tots i totes es puguem veure les cares.
 - II. Repartir els exemplars de l'àlbum cada tres alumnes.
 - III. Deixar temps perquè cadascú trie el fragment, ja siga il·lustració o text, que més li ha agradat.
 - IV. Demanaré un voluntari o voluntària per a fer de moderador/a i d'aquesta manera, garantir un torn de parla.
S'obrirà un torn de paraula que començarà per la primera persona de la llista de classe, i seguirà cap a la seua dreta.
En aquest torn de paraula cada alumne o alumna dirà que és allò que més li ha agradat o desagradat de l'àlbum i ho raonarà.
 - V. Comença el debat lliure. El/la moderador/a anotarà en un full les persones que demanen la paraula i els donarà pas a parlar seguint l'ordre anotat.
Es prioritzarà a les persones que encara no hagen parlat. En aquest debat l'alumnat podrà intervenir per a fer preguntes, opinar, reflexionar...
Jo aniré apuntant a un full totes aquestes idees expressades a les intervencions de l'alumnat.

VI. Per a concloure, una vegada ha estat finalitzat el debat, llegiré les idees aportades entre tots i totes.

11.3. Conclusions després de la implementació a l'escola.

Aquesta implementació de l'àlbum *Rei i rei* a l'aula, s'ha realitzat a l'aula de segon de primària d'una escola pública de Castelló, és a dir, amb xiquets i xiquetes d'entre 7 i 8 anys. Al començament de la sessió, els he explicat a l'alumnat la importància que tenia per a mi aquesta dinàmica, perquè posaren en valor allò que anaven a viure.

Quan han començat a moure les cadires per a col·locar-les en semicercle en direcció a la pantalla, m'han dit que els agradava molt canviar i asseure's diferents. A més, des del primer moment han mostrat interès pel que estàvem fent.

Al llarg de la lectura de l'àlbum l'alumnat ha estat molt atent de les il·lustracions projectades i a més, en silenci. Un silenci que s'ha trencat en arribar a la diapositiva on els prínceps s'enamoraven a primera vista, ja que alguns d'ells i d'elles han començat a parlar i han fet cares de sorpresa.

Una vegada he acabat de fer la lectura de l'àlbum, hem fet un cercle de cadires, i ha començat el torn de parla.

Quasi la meitat de l'alumnat ha dit que no els agradaven les il·lustracions. A l'escoltar eixes aportacions, he tractat d'esbrinar la raó i finalment he conclòs que no els agradava el col·lage.

Una altra raó pot ser que no els eduquen en una pluralitat d'opcions estètiques i que tenen l'estètica dels dibuixos animats de manga molt arrelada.

D'altra banda, l'alumnat ha valorat molt la figura de la gata com a personatge humorístic, ja que deien que a quasi totes les il·lustracions estava fent alguna cosa graciosa.

A més, una pregunta majoritària de tot el grup-classe ha sigut que per què la reina era tan mandrosa i per què volia deixar de ser reina.

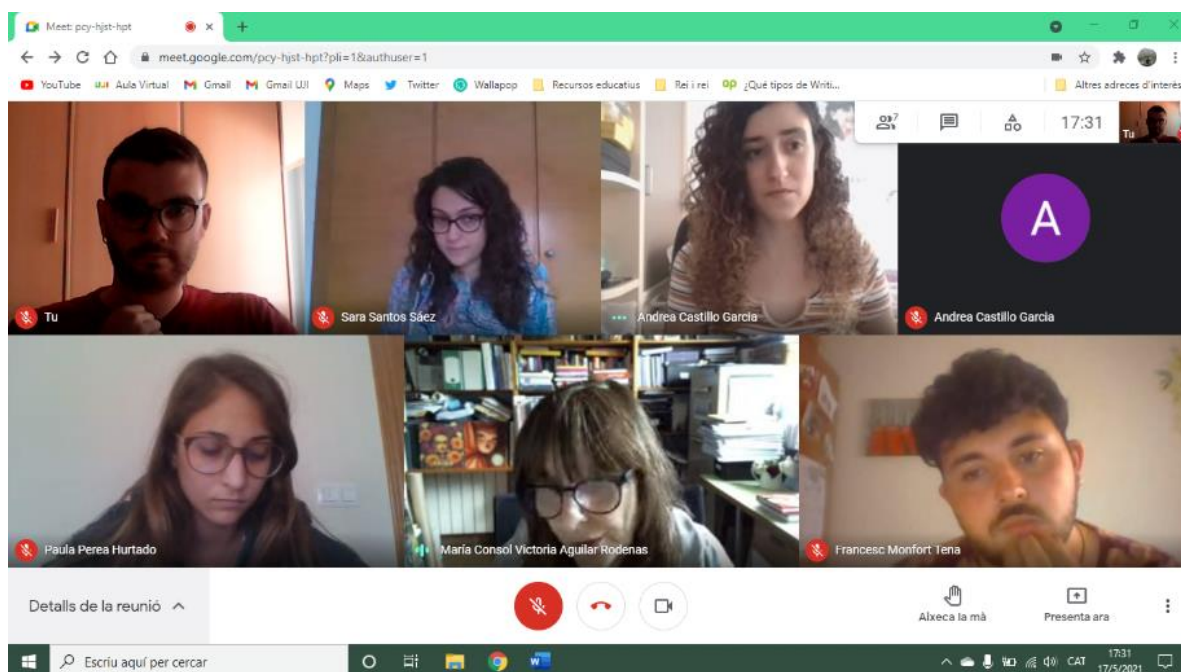
Un dels punts més interessants del debat que s'ha generat, ha esta al voltant de la decisió del príncep de casar-se amb altre príncep. El debat ha sorgit a partir de la decisió de dos alumnes de triar l'escena de l'enamorament dels dos prínceps com la que més els agradava. Novament, algunes persones han fet cares de sorpresa i ha sigut quan un alumne ha dit: "No passa res perquè s'enamoren els dos prínceps, hi ha xics que volen a altres xics... I xiques que volen a altres xiques". Pel que fa a les TLD (centrades en clàssics), Carmen Álvarez, Lorena Rodríguez, Amaia Larrinaga (2012) suggereixen que "la idea es que a través del diàlogo y las aportaciones de cada miembro se genere un intercambio enriquecedor que construye a su vez nuevos conocimientos", i jo pense que així ha sigut en el cas de la nostra tertúlia literària de LIJ. Perquè el que ha començat sent cares de sorpresa han acabat sent comentaris de tolerància i respecte.

Com a conclusió, m'agradaria destacar la importància d'introduir LIJ de qualitat a les aules perquè com afirma Consol Aguilar (2018), la LIJ: "tiene un papel relevante en la formación de niñas, niños y adolescentes y está ligada a la formación de su competencia literaria para saber apreciar y distinguir, como lectores y lectoras, obras de calidad". Aquesta qualitat també va lligada a la temàtica que hem tractat lligada als Drets Humans, ja que com defensa Andricaín, citat per Aguilar (2017, p. 14): "mientras más obras den cabida con seriedad, imaginación y rigor literario a la problemática de la diversidad sexual, más referentes tendrán los lectores para entender una realidad que afecta, de una u otra manera, la vida de todos y que no puede ocultarse".

12. Relat de vida després d'enllestir el TFG.

Si hagués de sintetitzar en dos paraules què ha suposat per a mi la realització d'aquest TFG, triaria *repte* i *aprenentatge*; ja que el fet d'haver après a fer una anàlisi en profunditat, amb l'ajuda de la meua tutora, ha estat un repte. Un repte en el que he gaudit molt.

Des del començament de l'elaboració d'aquest TFG, el contacte amb la meua tutora i les meues companyes ha sigut continu. Hem realitzat reunions telemàtiques periòdiques per a seguir avançant conjuntament i comentar com ens anava. D'aquesta manera hem pogut ajudar-nos i enriquir-nos entre nosaltres, des d'un espai online compartit i segur. Per tant, crec que hem creat un gran equip de treball, tot i no haver treballat de manera presencial en cap moment.

Pel que fa a la meua tutora, la seua ajuda ha estat fonamental, ja que des de l'inici m'ha proporcionat suficient bibliografia per a nodrir-me i investigar sobre la temàtica treballada al meu àlbum; així com per a la redacció de tots els punts teòrics. Tanmateix, les seues correccions a mesura que he anat realitzant els punts que componen aquest TFG, han sigut molt completes, crítiques i immediates. A banda de tots aquests recursos digitals, també ha sigut clau la meua formació en LIJ a partir de

l'assignatura MP1034, DLL català centrada en la LIJ, ja que he après la importància que els/les mestres reben una formació de qualitat en il·lustració i en LIJ.

A més, pel que fa a la part pràctica d'aquest treball el fet d'haver llegit a cada classe de l'assignatura MP1034 un llibre àlbum diferent, m'ha proporcionat una bona base per a l'anàlisi del meu àlbum. Cal destacar que aquesta part ha sigut la que m'ha suposat un major repte, ja que en tot moment he volgut realitzar una anàlisi profunda i de qualitat, i això ha suposat moltes i moltes lectures. Tanmateix, conforme he anat avançant en aquesta anàlisi, m'he anat enamorant un poc de l'àlbum escollit, ja que abans de començar a analitzar-lo no em parava a observar amb deteniment tot allò que intervenia a la il·lustració i els seus possibles significats. Així com tampoc havia reparat en la relació text-imatge que poden establir ambdós elements.

Per suposat que hi ha un abans i un després. Durant el període de redacció del TFG, quan he anat a una llibreria, no he pogut evitar passar per la secció d'àlbums il·lustrats i perdre'm al seu text i en les seues il·lustracions. Fins i tot m'he creat la meua pròpia biblioteca d'àlbum il·lustrats. Abans, no hauria sabut diferenciar un llibre àlbum d'un llibre de coneixements, per exemple. Per tant, al llarg d'aquest procés considere que he obtingut els elements necessaris conceptuals i les eines pràctiques necessàries per a triar LIJ de qualitat. Una LIJ que estic totalment segur que en el meu futur com a mestre introduiré a l'aula per a treballar la competència literària de l'alumnat, i no per a fer un ús curricular de la LIJ oblidant la seua importància en l'educació literària del meu alumnat.

Si miro enrere, puc afirmar que el fet d'haver triat aquest TFG ha sigut una decisió totalment encertada. Gràcies al TFG mire amb altres ulls la LIJ, perquè l'aprenentatge tan important que he assolit em fa veure el meu dia a dia diferent. Ara analitze molt més les coses i açò em passa sobretot amb la publicitat, ja que ara veig la seua intertextualitat i la gran quantitat d'informació que aporta. Realment ha hagut un abans i un després, una transformació.

M'agradaria concloure remarcant la importància i la potència dels àlbums, que gràcies al sentit del text i les il·lustracions, ens promouen pensar de manera crítica en relació a una temàtica; que en meu cas és la diversitat sexual. Consegüentment, esdevindrà una normalització, respecte i tolerància que faran de l'escola i la societat un lloc més humà. Voleu unir-vos?

13. Bibliografia i recursos web

Aguilar, Consol. (2015). "Gènere i formació d'identitats en la formació inicial de Mestres en LIJ". En *Investigació i Gènere a la Universitat Jaume I*. (pp.77-82) . Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.

URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/124784>

Aguilar, Consol. (2016). "Formació inicial en mestres contra la LGTBIfobia desde la LIJ". *Investigació i Gènere a la Universitat Jaume I*. (pp. 77-85). Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.

URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/163519>

Aguilar, Consol. (2017). "LIJ y diversidad sexual LGTBI en la formación de maestros". *CLIJ*, 276, pp. 6-18.

URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/167203>

Aguilar, Consol. (2018). "Por una literatura infantil y juvenil de calidad literaria y estética en las aulas". *El diario feminista*, 16 de juliol.

URL: <https://eldiariofeminista.info/2018/07/16/por-una-literatura-infantil-y-juvenil-de-calidad-literaria-y-estetica-en-las-aulas/>

Aguilar, Consol. (2020). "La necesidad de la educación literaria en LIJ en la formación inicial de maestras y maestros".

URL: https://aulavirtual.uji.es/pluginfile.php/5409471/mod_forum/intro/LyT%2Clectura%20%281%29.pdf

Álvarez, Carmen & González, Lorena & Larrinaga, Amaia (2012). "Aprendizaje dialógico, grupos interactivos y tertulias literarias" *Dialnet*, 6.

URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4644436>

Belmonte, Román. (2016a). "Libro-álbum: 16 preguntas con respuesta". *Donde viven los monstruos: LIJ*, 5 d'octubre.

URL: <http://romanba1.blogspot.com/2016/10/libro-album-16-preguntas-con-respuesta.html>

Castillo, Lucy. (6 de setembre de 2019). *¿Por qué sentimos mariposas en el estómago cuando nos enamoramos?*. UNOTV.

URL: <https://www.unotv.com/noticias/portal/tecnologia/detalle/por-quesentimos-mariposas-en-el-estomago-cuando-nos-enamoramos-492201/>

Centro Nacional de las Artes [@cenatmx]. (4 d'agost de 2018) *Linda de Haan i Stern Nijland nos hablan de cómo su libro infantil #ReyYRey se convirtió en un maravilloso ballet de la @CNDanzaMX. Este fin de semana son las últimas funciones. Boletos aquí:*

<https://www.ticketmaster.com.mx/la-opera-es-puro-cuento-rey-boletos/artist/2517805>

URL: <https://twitter.com/cenartmx/status/1025501982726017030?lang=ga>

Córdova, A. (28 de juny de 2019). Los días felices. Diversidad sexual y libros para niños, niñas, niños y jóvenes. *Linternas y bosques*.

URL: <https://linternasybosques.wordpress.com/2019/06/28/los-dias-felices-diversidad-sexual-y-libros-para-ninos-ninas-nines-y-jovenes/>

Declaración Universal de Derechos Humanos.

URL: https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/spn.pdf

Durán, Teresa. (2005). "Ilustración, comunicación, aprendizaje". Revista de Educación, núm. extraordinario 2005. Universidad de Barcelona.

URL: http://www.revistaeducacion.educacion.es/re2005/re2005_18.pdf

Durdich, J. (15 de febrer de 2008). Una obra de temàtica gay indigna a la dreta vienesa. *El País*.

URL: https://elpais.com/diario/2008/02/15/cultura/1203030005_850215.html

Escuela, Laura. (2017). "Libro álbum. Herramientas para el análisis". BOLETÍN Nº 59 de AEDA: Narración oral y libro álbum. 28 de diciembre.

URL: <https://narracionoral.es/index.php/es/documentos/articulos-y-entrevistas/articulosseleccionados/1377-albumes-ilustrados-herramientas-para-el-analisis>

Filbo (2016). Linda de Haan y Stern Nijland.

URL: <https://feriadellibro.com/es/invitado/2716/linda-de-haan-y-stern-nijland>

Flaherty, J. (1 d'agost de 2004). Blackboard Reading; The Kings' Queendom. *The New York Times*.

URL: <https://www.nytimes.com/2004/08/01/education/blackboard-reading-the-kings-queendom.html>

Freixas, V. (2011). "El arte de la ilustración infantil, otro lenguaje, un medio para apreciar la belleza " *Literatura Infantil y Juvenil Dominicana*" 14 de febrer.

URL: <https://infantojuvenildominicana.blogspot.com/2011/02/el-arte-de-la-ilustracion-infantil-otro.html>

Gil, M.R. (2011). "L'àlbum il·lustrat: gaudi literari o recurs imprescindible per a l'aprenentatge

lector?". A *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 55, pp.42-52. Barcelona: Graó.

URL: <http://www.hermes.ice.udl.cat/wp-content/uploads/Article.pdf>

J.J., Portillo, R. (coords.), *La formación del profesorado desde una perspectiva interdisciplinar: retos ante el siglo XXI* (pp. 275- 293) .Santander, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cantabria.

URL: http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/literatura-infantil-y-formacin-de-un-nuevo-maestro-0/html/003f3304-82b2-11df-acc7-002185ce6064_2.html#l_0

Kelland, K. (14 de març de 2007). "Gay fairytales" anger British religious groups. *Reuters*.

URL: <https://www.reuters.com/article/inDepthNews/idUSL1363483820070314>

La Oreja de Van Gogh (2011). Cometas por el cielo. En *Cometas por el cielo*. Sony Music.

Linda de Haan, ilustrator. *Biografía*.

URL: <https://www.lindadehaan.com/biografie.html>

Mendoza, Antonio (2016) *Intertextualitat i recepció: el conte tradicional*.

URL: http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/intertextualitat-i-recepcio-el-conte-tradicional--0/html/8c77ca30-c5fa-4542-94b6-c5ea9cc60b3b_2.html#I_17

Nebreda, A. (2015) "El libro álbum: cinco preguntas directas".Biblioabrazo. 1 de setembre.

URL: <https://biblioabrazo.wordpress.com/2015/09/01/el-libro-album-cinco-preguntas-directas/>

Olivé Vernet, M.D. (2011) L'àlbum il·lustrat com a eina educativa per al desenvolupament lector i emocional dels lectors novells. (Treball de final de master, Universitat de Barcelona)

URL:http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/23042/1/Dolors_Olive_treball_fi_master_d ef.pdf

OutTV. (28 de setembre de 2020). *El libro infantil Rey y Rey causa controversia en Taiwán*.

URL: https://www.out.tv/es_ES/noticias/el-libro-infantil-rey-y-rey-causa-controversia-en-taiwan/

Pichardo Galán, J. I., De Stéfano Barbero, M., Faure, J., Sáenz, M., & Williams

Ramos, J. (2015). *Abrazar la diversidad: propuestas para una educación libre de acoso homofóbico y transfóbico*. Madrid: Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades.

URL:<http://www.inmujer.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE1711.pdf>

Pla, Mari Cruz (2013). "Príncipes azules y esclavas rosas: estereotipos de género y mitos sobre el amor romántico en la adolescencia. Para la prevención de violencia de género en parejas jóvenes".

URL: https://www.academia.edu/download/49245926/Principes-azules-esclavas-rosa_MCruz_Pla.pdf

Rivera, Maria Elena (2001). " Percepción y Significado del color en diferentes grupos sociales" ACADEMIA.

URL:https://www.academia.edu/download/33360758/articuloEl_significado_de_los_colores.pdf

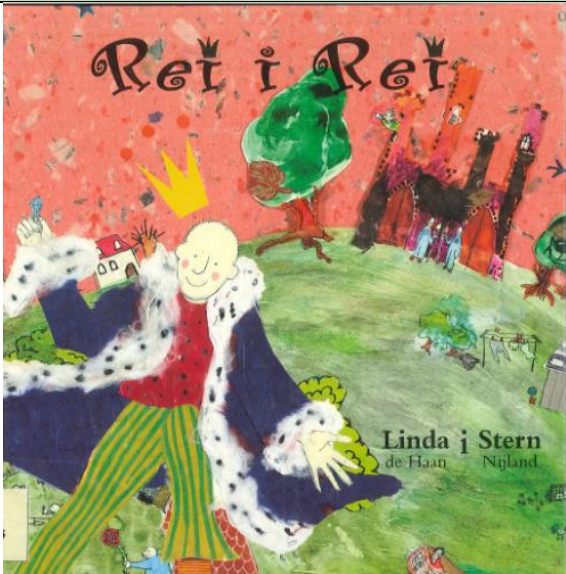
Stern, *Sobre Stern*.

URL: <https://www.sternnijland.nl/thuis/>

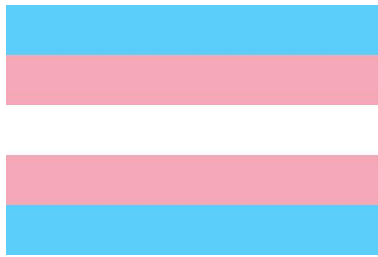
Tejerina, Isabel. (1997). "Literatura infantil y formación de un nuevo maestro" en Monge, J.J., Portillo, R. (coords.), *La formación del profesorado desde una perspectiva interdisciplinar: retos ante el siglo XXI*. Santander, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cantabria.

URL: http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/literatura-infantil-y-formacin-de-un-nuevo-maestro-0/html/003f3304-82b2-11df-acc7-002185ce6064_2.html#I_0

14. Annex Anàlisi de l'àlbum Rei i rei.

IL·LUSTRACIÓ	
	
ANÀLISI DEL TEXT	
Rei i Rei Linda i Stern de Haan Nijland	El text que trobem a la portada ens proporciona informació sobre el títol i les autores. Cal destacar que els punts de la lletra “i” de la paraula rei, estan representats amb un corona.
ANÀLISI DE LA IMATGE	
<p>La portada de l'àlbum és de tapa dura, i en ella se'ns mostra una població ubicada a una muntanya plena de gespa verda i algunes cases. Al punt més alt de la muntanya trobem el castell de la reina i el príncep escoltat per dos persones. A una de les torres del castell es pot observar com la reina està vigilant. Cal destacar que a banda de la gespa, també es veu el cel, el qual és de color rosa.</p> <p>En primer pla trobem al príncep vestit amb les seues millors robes i amb un anell a la mà, la qual cosa ens fa pensar que es vol casar. La posició adoptada pel príncep i la direcció d'un avió al cel que marquen una direccionalitat d'esquerra a dreta que incita al lector o lectora a passar pàgina i començar a llegir.</p> <p>La imatge és un col·lage que fa servir de diverses tècniques i materials com, per exemple, gouache..</p>	
REFERÈNCIAES INTERTEXTUALS	
<p>El color rosa que destaca tant al ser el color del cel, segons la psicòloga Maria Elena Rivera (2001) el color rosa significa amor e innocència. A més també es relaciona amb la feminitat. L'ús del color rosa ens pot fer pensar amb un ruptura amb l'estereotip que el color rosa és per a xiques, ja que trobem que el protagonista de l'àlbum és un xic.</p>	

Tanmateix com assenyala Marina Miró (2020), el color rosa “té molt de simbolisme per a la comunitat LGTB, que l'utilitza en molts dels seus símbols”, com per exemple la Bandera de l'orgull transgènere ¹² o la Bandera de l'orgull bisexual ¹³”

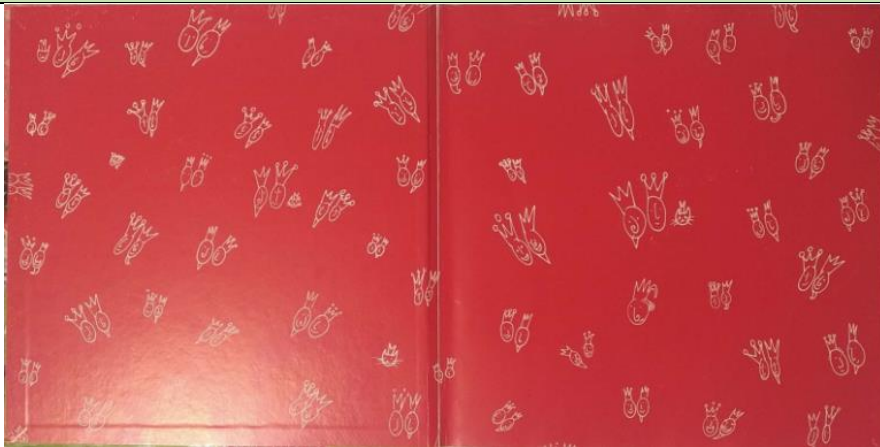

14

15

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DE LA IMATGE

En la guarda portada inicial, la qual està a doble plec, trobem una seqüència de xicotets dibuixos que es repeteixen a ambdues pàgines. Els dibuixos estan sense emplenar, ja que simplement veiem el contorn de color blanc de les cares dels dos reis i d'un gat. El fons és completament roig.

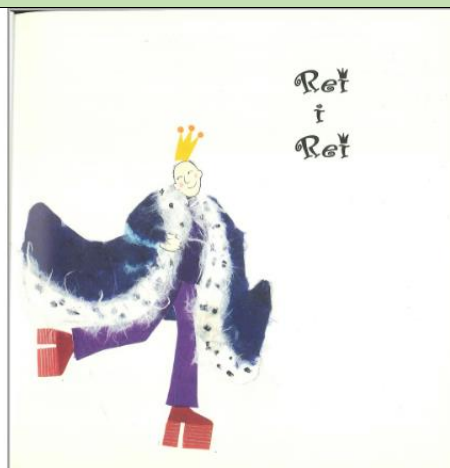
¹² Bandera de l'orgull transgènere. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Banderes_de_l%27orgull_transg%C3%A8nere

¹³ Bandera de l'orgull bisexual. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Bandera_de_l%27orgull_bisexual

¹⁴ Imatge de la bandera de l'orgull transgènere. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Transgender_Pride_flag.svg

¹⁵ Imatge de la bandera de l'orgull bisexual. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Bisexual_Pride_Flag.svg

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

Rei i Rei

El text, novament ens proporciona informació sobre el títol de l'àlbum.

També trobem de nou que els punts de la lletra "i" de la paraula rei, estan representats amb un corona.

ANÀLISI DE LA IMATGE

El plec de l'esquerra el trobem completament en blanc. D'altra banda al plec de la dreta es pot observar al príncep amb un cara molt feliç i novament vestit amb les seues millors vestimentes. En aquesta il·lustració, en contraposició a la de la portada, al príncep se li veuen els peus. Per tant podem observar que el calcer que porta són sabates de taló alt, concretament plataformes, que solen dur les drag queen.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com he esmentat abans, veiem com el príncep fa ús de sabates de taló alt. Açò pot ser bé al seu tradicional ús a l'inici del segle XVII en les classe altes o bé per la ruptura amb els estereotips sexistes que representa el protagonista. Fins i tot, pel seu moviment que fa imaginar que està corrent, ens fa recordar les carreres de taló alt ¹⁶ que es fan arreu del món com a símbol d'Orgull LGTBQ.

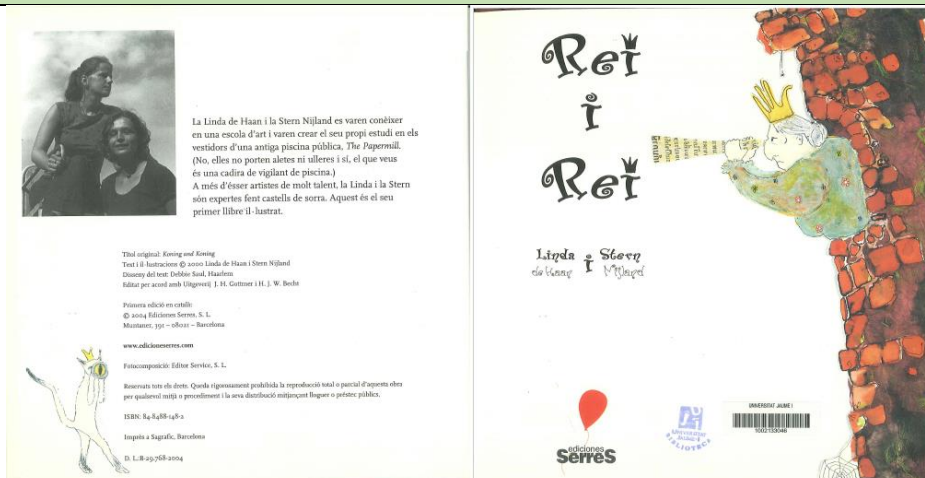

17

¹⁶ Carrera de tacons a Madrid. URL: <https://www.telemadrid.es/programas/esta-pasando/Carrera-Tacons-competicion-equilibrio-2-2137006322--20190704082225.html>

¹⁷ Imatge de la carrera de tacons a Madrid l'any 2017. URL: <https://s.libertaddigital.com/2017/06/30/1366/768/fit/carrera-tacones-chuca-orgullo-gay-2017-201713.jpg.webp>

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

La Linda de Haan i la Stern Nijland es varen conèixer en una escola d'art i varen crear el seu propi estudi en els vestidors d'una antiga piscina oública, *The Papernill*. (No, elles no porten aletes ni ulleres i sí, el que veus és una cadira de vigilant de piscina).

A més d'èsser artistes de molt talent, la Linda i la Stern són expertes fent castells de sorra. Aquest és el seu primer llibre il·lustrat.

Títol original: *Koning and Koning*

Text i il·lustracions © 2000 Linda de Haan i Stern Nijland

Disseny del text: Debbi Saul, Haarlem

Editar per acord amb Uitgeverij J.H. Gottmer i H.J.W.Becht

Primera edició en català:

© 2004 Ediciones Serres, S.L.

Muntaner, 391-08021-Barcelona

www.edcioneserres.com

Fotocomposició: Editor Service, S.L.

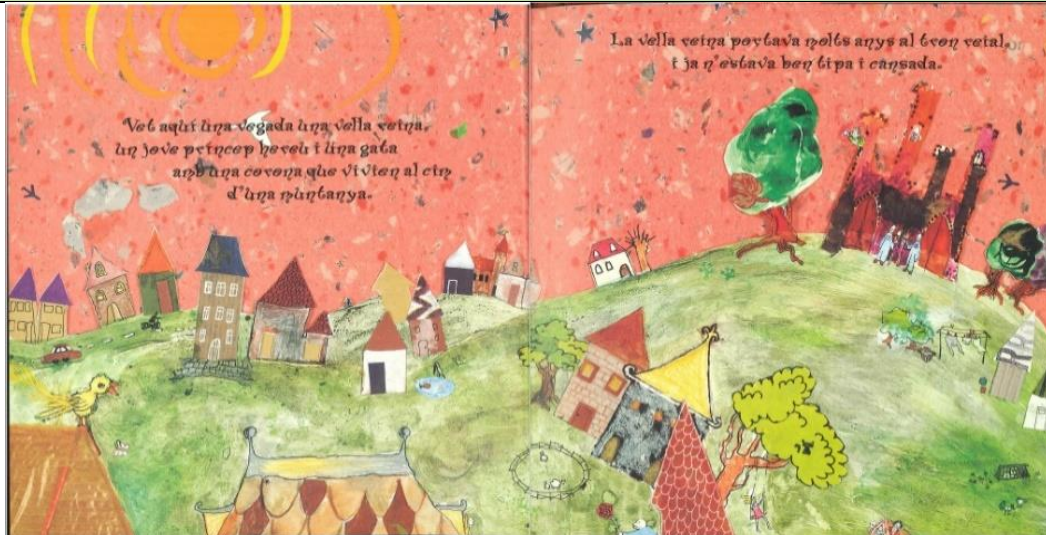
El text que trobem a la pàgina de l'esquerra ens informa de com va començar la relació entre ambdues autores. A més també ens indica el títol original, els drets de propietat intel·lectual, les dades de l'editorial i els registre d'identificació de l'àlbum (ISBN i DL).

D'altra banda, a la pàgina de la dreta trobem novament el títol de la traducció al català i el nom de les autores.

<p>Reservats tots els drets. Queda rigorosament prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment i la seva distribució mitjançant lloguer o préstec públics.</p> <p>ISBN: 84-8488-148-2</p> <p>Imprès a Sagrafic, Barcelona</p> <p>D.L.:B-29.768-2004</p> <p>Rei i Rei Linda i Stern de Haan Nijland Ediciones Serres</p>	
ANÀLISI DE LA IMATGE	
<p>A la pàgina de l'esquerra trobem una fotografia d'ambdues autores al lloc on va tindre el seu primer estudi, als vestidors d'una antiga piscina pública. Davall d'aquesta fotografia trobem la il·lustració d'una gata, personatge secundari de l'àlbum, que ens està mirant a través d'una ullera. Trobe que les il·lustradores pretenen captar l'atenció del lector o lectora.</p> <p>A la pàgina de la dreta trobem a la reina traient el cap per la finestra d'una torre mentre mira per una ullera, com la gata. En aquest cas, la direcció de visió de la reina ens transporta cap a darrere, és a dir, allà d'on acabem de vindre. Per tant, li està donant importància a allò que acabem de llegir. Fins i tot, una de les autores està tornant-li eixa mirada a la reina. Existeix una connexió entre ambdues Si ens fixem bé, podem veure com aquesta il·lustració representa una ampliació de la que trobem a la portada, en la qual podem veure a la reina fent el mateix, però des de la llunyania.</p>	
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>El text i les il·lustracions es complementen per a donar-nos diferents dades sobre l'àlbum. El text ens informa de com va començar la relació entre ambdues autores. A més també ens indica el títol original, els drets de propietat intel·lectual, les dades de l'editorial i els registre d'identificació de l'àlbum (ISBN i DL). Pel que fa a la informació sobre les autores, se'ns fa una interpel·lació directa dient-nos que allò que</p>	

podem observar a la fotografia d'ambdues és efectivament, una cadira de vigilant de piscina. Per tant, existeix una connexió entre el text i la imatge.

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“Vet aquí una vegada una vella reina, un jove príncep hereu i una gata amb una corona que vivien al cim d’una muntanya.
La vella reina portava molts anys al tron reial i ja n’estava ben tipa i cansada.”

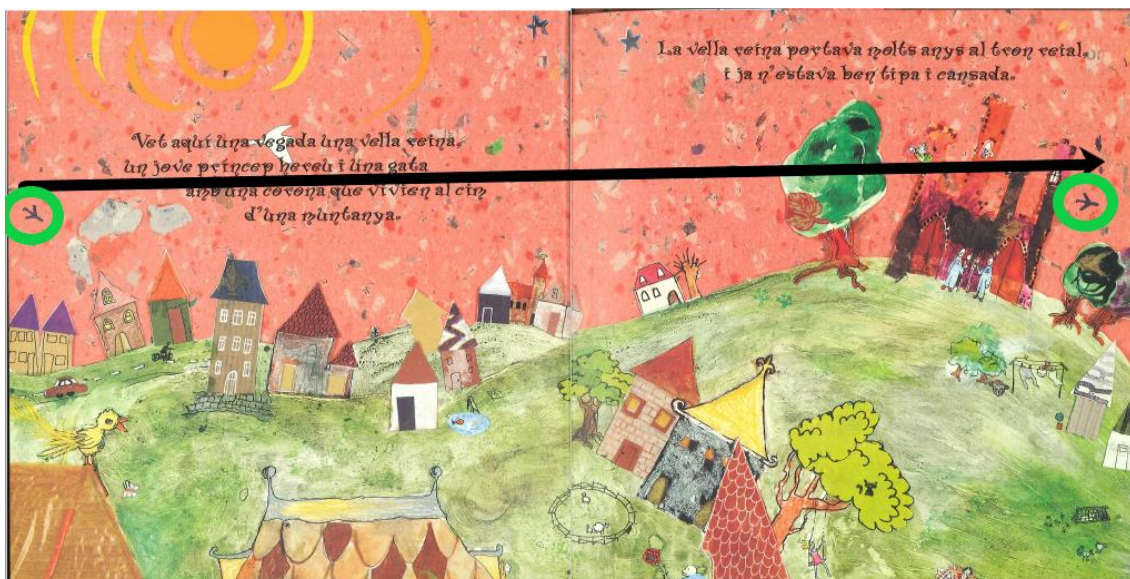
Veu narrativa:
El text ens mostra un narrador-a omniscient que ens presenta als personatges i el lloc on viuen.
Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).
A més com coneix els sentiments i els pensaments dels personatges, ens presenta una problemàtica: la reina esta cansada de ser reina.

ANÀLISI DE LA IMATGE

El gouache apareix per exemple al prat. I el col·lage als sostres de les cases amb tèxtils i retalls de periòdics, també els núvols fets en paper de periòdic, per exemple.

Aquesta il·lustració correspon amb la mateixa que trobem a la seqüència formada per la portada i la contraportada, però en aquest cas, sense aparèixer els personatges. El que veiem és la població on viuen el príncep, la reina i la gata, amb el seu castell al cim de la muntanya. En aquesta població es poden observar cases molts diverses. A més, aquestes cases estan posicionades d'una manera poc comuna, ja que el lector o lectora les observa totes des de la mateixa perspectiva. Tanmateix, els diferents elements que trobem al paisatge que se'ns ofereix, ens recorden a un betlem. Això es deu al ja anomenat posicionament de les cases, la col·locació estratègica d'animals i altres elements com ara bé unes cordes de penjar la roba que trobem davant del castell.

L'ordre de lectura és el convencional, de dreta a esquerra. A més, cal destacar que hi ha alguns elements que ens marquen la direccionalitat. Com per exemple, els dos avions que trobem al cel.

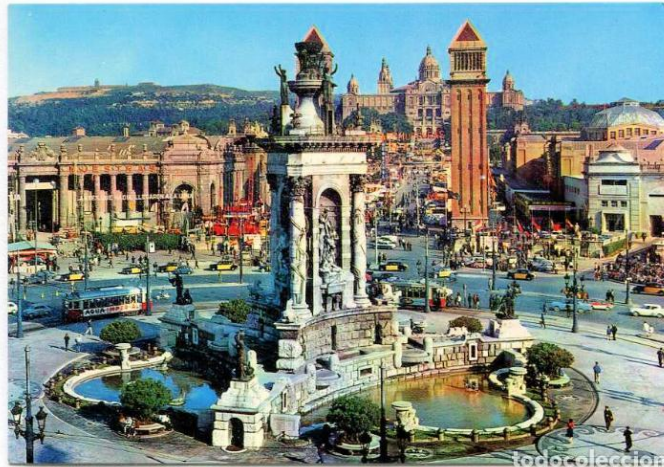

RELACIÓ TEXT-IMATGE

En aquesta il·lustració el text i la imatge tenen un relació d'ampliació (Escuela, 2017), ja que veiem com el text ens aporta informació respecte als sentiments de la reina, que no ens aporta el text. També cal destacar que el text, a banda de situar-nos a un lloc, també ens presenta a uns personatges que no apareixen de manera clara a la imatge

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

La disposició dels diferents elements que intervenen a la il·lustració, com per exemple, les cases, les persones, els animals i els mitjans de transporta, hem recorden a una postal d'una ciutat mostrant la seua vida quotidiana. A la imatge poden veure una postal de la ciutat de Barcelona on també trobem alguns dels elements esmentats.

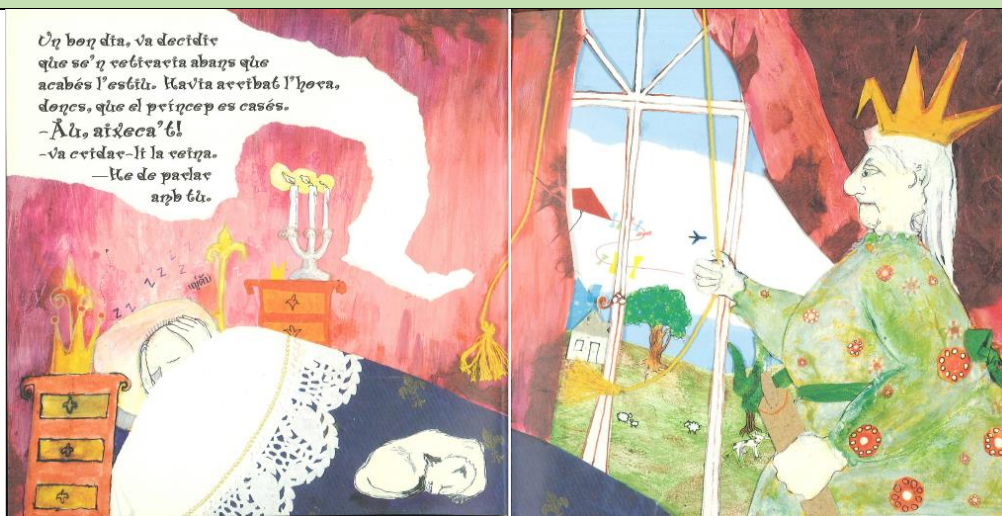
18

A més, aquesta disposició concreta dels elements al llarg de la imatge, també em recorda a un Betlem.

19

IL·LUSTRACIÓ

¹⁸ Postal de Barcelona. URL: <https://www.todocoleccion.net/postales-cataluna/tarjeta-postal-barcelona-plaza-espana~x148812234>

¹⁹ Betlem de Nadal. URL: <http://mural.uv.es/jatua/betlem.html>

ANÀLISI DEL TEXT

“Un bon dia, va decidir que se’n retiraria abans que acabés l’estiu. Havia arribat l’hora, doncs, que el príncep es casés.

-Au, aixeca’t! -va cridar-li la reina.- He de parlar amb tu.”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

El narrador-a ens transmet el pensament de la reina de voler retirar-se i a més ens mostra, mitjançant el diàleg, la seua predisposició a dir-li-ho al seu fill.

El text fa servir un recurs del còmic, el globus.

ANÀLISI DE LA IMATGE

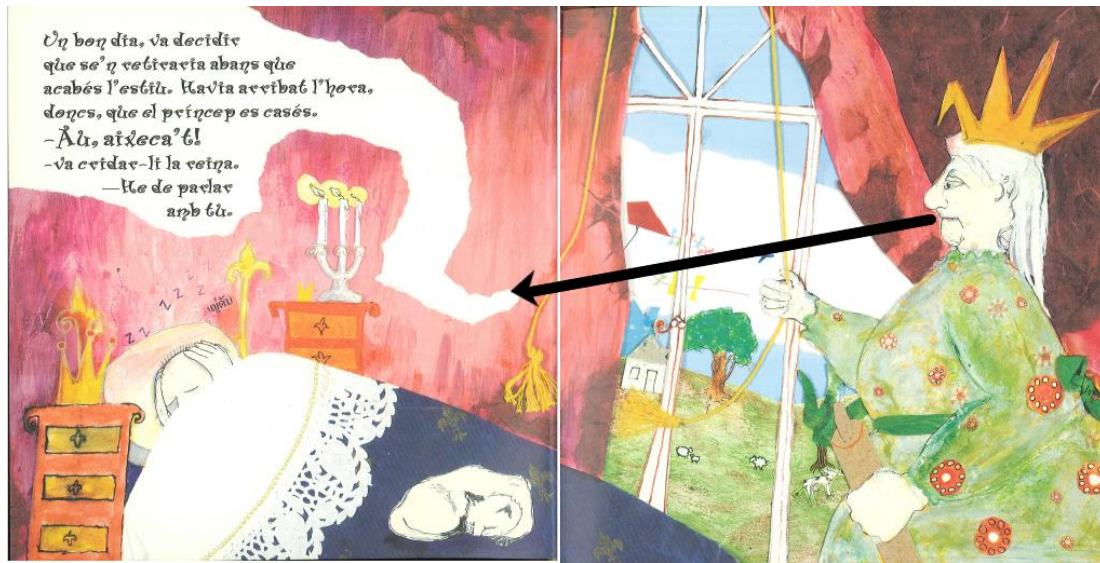
El col·lage apareix a la puntilla del cobertor (paper), als cordons de la cortina (tèxtil) i el grafit per exemple en les línies de la tauleta de nit.

A la il·lustració veiem al príncep dormint plàcidament al seu llit, on també trobem a la gata adormida. La reina està obrint les finestres de l’habitació del príncep perquè aquest es desperte, perquè vol parlar amb ell. A través de la finestra que ha deixat a la vis la reina, veiem part de la muntanya on es troba el castell, alguna casa, animals, una cometa i un avió, el qual en assenjala la direccionalitat de l’escena. D’altra banda, es pot observar com la corona de la reina té una de les seues puntes doblada, mentre que la del jove príncep, que es troba a la seua tauleta de nit, es troba en perfectes condicions. Aquesta falta de rigidesa en un símbol de tradició reial com és la corona, em fa pensar que representa la falta de ganes de la reina de seguir regnant.

El text que apareix a aquesta il·lustració es troba ubicat a un espai en blanc amb una forma que em fa recordar a la d’una bafarada²⁰, és a dir, l’espai que recull el text en les vinyetes. A més, com el text fa referència als pensaments i diàleg de la reina, aquesta bafarada es troba en direcció a ella. Curiosament el text del globus recull el pensament de la reina, es projecta de dreta a esquerra.

²⁰ Bafarada. URL: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Bafarada>

Trobem elements com el ja assenyalat de la gata o l'avió que es veu per la finestra que relacionen amb les il·lustracions anteriors i donen continuïtat, encara que parlem de temps diferents.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

Podem observar com la il·lustració ens amplia la informació que proporciona al text, ja que al text se'ns diu quina és la decisió que ha pres la reina i com li ho diu al príncep i la il·lustració ens aporta més informació, ja que veiem com aquesta acció transcorre a la cambra del príncep . A més, si analitzem el que li diu la reina al seu fill, podem trobar-hi hostilitat a la seua paraules pel vocabulari que ha fet servir. Açò també es pot veure a la il·lustració, on la reina té una cara seriosa i està obrint les cortines per a despertar al príncep.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com he esmentat abans, a través de la finestra podem veure una cometa volant. Aquesta escena em recorda a la cançó *Cometas por el cielo* ²¹del grup La Oreja de Van Gogh ²².

Aquesta és una declaració del propi grup que recull Wikipedia (2020):

“Las cometas vuelan en libertad pero siempre necesitan a alguien que les ayude a volar. En esta historia las protagonistas son dos amigas adolescentes. Una de ellas le anima y le ayuda a la otra a dar un paso

²¹ Cançó “Cometas por el cielo”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=j7FlquNQqkc>

²² Web La Oreja de Van Gogh. URL: <https://www.laorejadevangogh.com/>

importante en su vida para sentirse sexualmente libre. Porque todos tenemos el derecho a la libre elección sexual con la única limitación del respeto a la libertad del otro.”

Per tant, aquesta escena amb la cometa volant lliurement em transporta a la història narrada a la cançó. Al llibre, a l'igual que a la cançó, trobem una història d'amor homosexual amb la cometa com a símbol de llibertat. A més, és just en aquesta moment, quan la reina decideix retirar-se, que comencen una sèrie d'esdeveniments que faran que el príncep trobe l'amor.

D'altra banda es pot observar diverses flors de lis a tota la il·lustració: als poms dels caixons, als remats del llit i als cobertor del llit.. Aquesta flor s'ha utilitzat al llarg de la història en els escuts de diferents famílies reials, com es pot observar a la següent imatge:

Armories del [Regne de França](#) (des del [segle XIV](#)).

A més, segons Wikipedia (2021) “Se suele representar en color amarillo sobre un fondo azul”, com és el cas del cobertor del llit.

²³ Armories del [Regne de França](#) (des del [segle XIV](#)). URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Flor_de_lis

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“-Ja n’estic tipa!

BODA

-Has de casar-te, i no en parlem més.”

Veu narrativa:

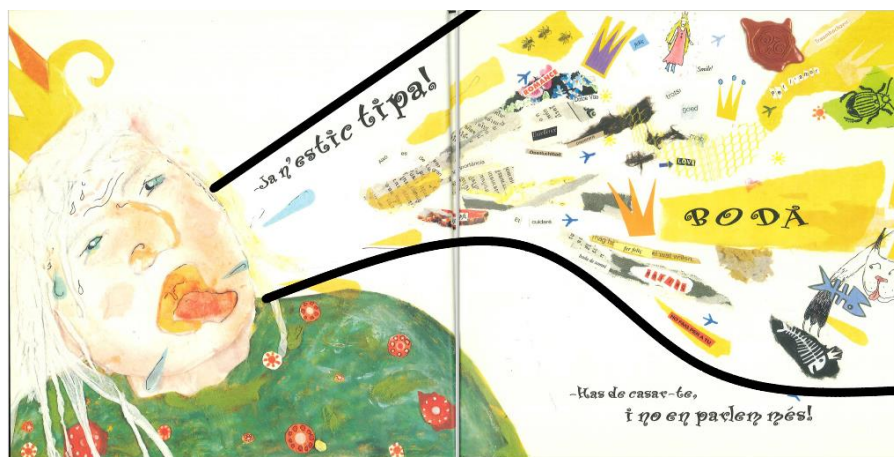
El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

El text ens transmet, mitjançant el diàleg de la reina, el seu estat de cansament respecte a seguir sent reina.

ANÀLISI DE LA IMATGE

A la il·lustració trobem un primer pla de la reina cridant. Novament, el seu diàleg es representa mitjançant un collage de paraules i imatges en una bafarada que ix de la boca de la reina. Aquest collage que dona forma a la bafarada està creat per retalls de revistes, diaris, diferents textures i imatge. A més a més, aquesta bafarada també ens està marcant la direccionalitat de la història i ens convida a passar la pàgina. Dins de la bafarada trobem a la gata com a element d’humor, ja que el veiem amb dos amb la llengua fora jugant amb dos esquelets de peixos, que formen part del collage.

A la bafarada es poden observar paraules i expressions en català, italià, anglès i neerlandès, relacionades amb el desig de la reina de casar al seu fill. Algunes d'aquestes paraules són: "Això és de gran importància", "romance" (romanç), "feliç", "et cuidaré", "love" (amor), "smile" (somriu), "fer feliç", "enllaç", "ho faig per a tu", "traumhochzeit" (casament de somni), "dolce vita" (vida dolça).

Les paraules s'han triat acuradament pel seu significat.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas, s'aprecia com el text interacciona amb la imatge d'una manera molt visual, ja que trobem que part del text es troba inclinat com si estigués eixint de la boca de la reina. La relació text-imatge és complementària, ja que ambdós treballen junts per a mostrar el cansament de la reina.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Una de les textures que es pot observar al col·lage em recorda a la textura del rusc d'abelles, als quals es pot trobar mel. A més, aquesta textura es troba just damunt d'un retall d'una paraula que podria ser "moon", lluna en anglès. El meu dubte es deu a que a la il·lustració només es poden llegir les tres primeres lletres. Si ajuntem la paraula lluna amb la textura de la mel, açò em fa recordar a la lluna de mel²⁴, és a dir, la nit posterior a un casament, en la qual la parella casada passa la nit junta.

²⁴ Lluna de mel. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Lluna_de_mel

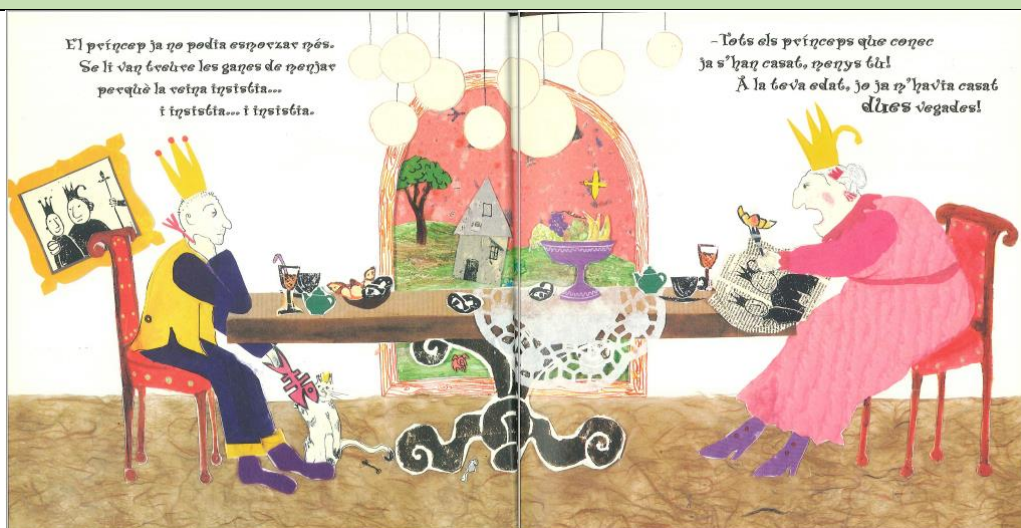
25

D'altra banda, em crida l'atenció un dels retalls que conforma el collage de la bafarada. Aquest element és la paraula "ROMANCE", la qual trobem escrita en color roig i en majúscula per a ser destacada. Possiblement aquest retall siga d'una revista del cor, les quals solen escriure els titulars fent servir mètodes cridaners. Ací tenim un exemple de la revista TVE Corazón:

26

IL·LUSTRACIÓ

²⁵ Imatge mel. URL: <https://melisalut.es/blog/panal-miel-comerlo/>

²⁶ Imatge revista del cor. URL: <https://www.mujerhoy.com/celebrities/corazon/201903/01/romance-lara-alvarez-dani-martin-portada-20190228113125.html>

ANÀLISI DEL TEXT

“El príncep ja no podia esmorzar més. Se li van traure les ganes de menjar perquè la reina insistia... i insistia... i insistia.

-Tots el prínceps que conec ja s’han casat, menys tu!
A la teva edat, jo ja m’havia casat dues vegades.”

Veü narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

En aquest text, el narrador-a omniscient ens transmet el sentiment del príncep respecte a la insistència de la reina perquè aquest es case.

D'altra banda, trobem que la reina es dirigeix directament al seu fill, parlant en primera persona, per a recriminar-li que encara no estiga casat.

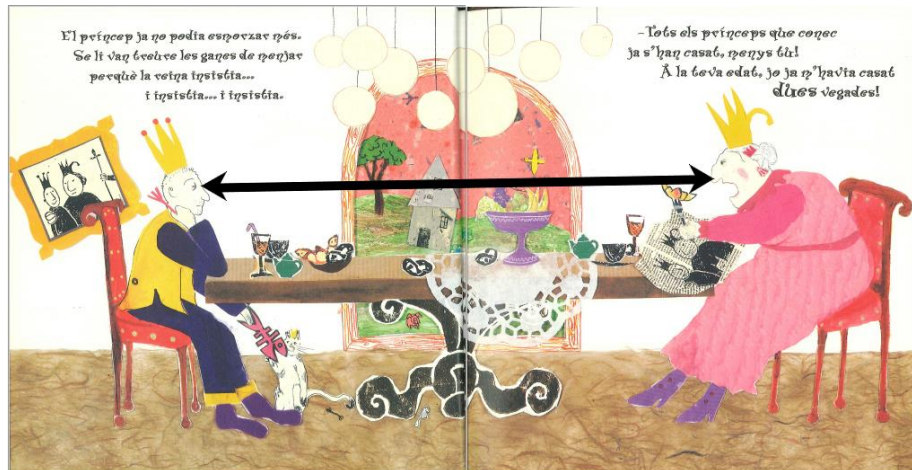
ANÀLISI DE LA IMATGE

Novament trobem en el col·lage elements de paper i tèxtils.

A la il·lustració es representa l'esmorzar entre el príncep i la reina, els qual es trobem asseguts cara a cara en una taula llarga. Per una banda, a la pàgina de l'esquerra trobem al príncep, amb cara de cansament, amb ulleres als ulls i amb els colzes damunt la taula mentre es subjecta el cap amb les mans. A més, el seu esmorzar es troba pràcticament intacte. Tanmateix, el príncep li està donant menjar per davall de la taula a la gata, la qual torna a tindre un paper d'humor a l'escena. Novament la veiem amb un esquelet de peix. D'altra banda, a la pàgina de la dreta, trobem a la reina amb cara d'enuig, parlant-li al seu fill mentre segueix esmorzant. Aquesta té un diari davant seua. En aquest diari, sobre totes les paraules escrites es troba un dibuix d'ella i el príncep. Pot ser als diaris parlen que el fill de la reina encara no s'ha casat i això augmente la seua indignació.

Cal destacar que al centre de la il·lustració, quedant partida de manera simètrica per la junta de les pàgines, es pot observar una finestra que ens mostra el cel rosa que apareix a la portada i novament, un avió marcant la direccionalitat de l'escena.

El fet de trobar als dos personatges encarats crea una seqüència de lectura, que comença en el text que trobem a la part superior de la pàgina esquerra. A continuació, degut a la forma d'escala en direcció descendent del text, la nostra mirada es dirigeix al príncep. Aquest, com està mirant a la reina, envia el nostre esguard cap a la reina i al text que li fa referència, que es troba dalt d'ella. La taula fa de nexa d'unió entre ambdós personatges.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

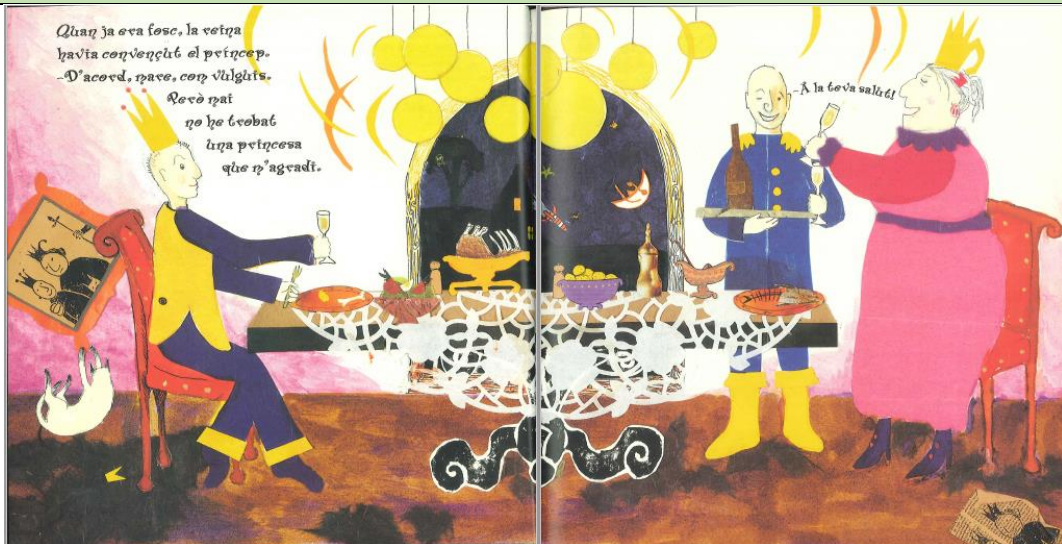
Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

La relació del text amb la imatge, en aquest cas, diferencia d'una manera ben clara al personatge de la reina del personatge del príncep. Això es deu a que a la banda de l'esquerra trobem al príncep i damunt d'ell, el text que fa referència al seu estat d'ànim. Mentre que a la pàgina de la dreta, trobem a la reina i damunt d'ella, el text que expressa les paraules de la reina cap al príncep.

Tanmateix, trobem una relació d'ampliació entre el text i la imatge, ja que el diàleg que ens ofereix el narrador ens conta com es senten els personatges, cosa que no fa la il·lustració.

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“Quan ja era fosc, la reina havia convençut el príncep.

-D’acord, mare, com vulguis. Però mai no he trobat una princesa que m’agradi.

-A la teva salut!”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

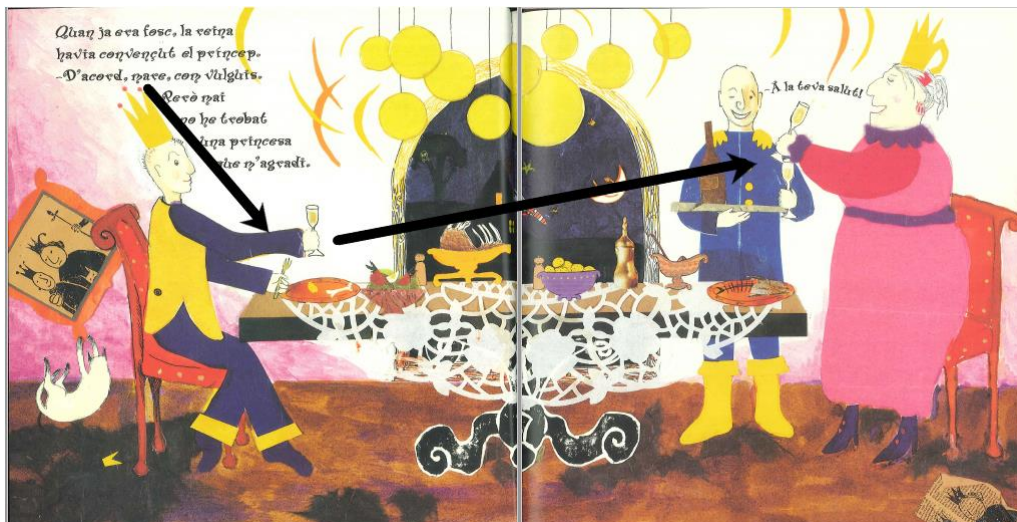
Novament, el narrador-a omniscient ens consta com s’ha desenvolupat l’acció. A més, també trobem un diàleg entre la reina i el príncep, els quals, ja s’han posat d’acord.

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquesta il·lustració observem l’escena des del mateix punt de vista que a l’anterior, ja que ens trobem al mateix escenari, al menjador, però en aquest cas és de nit. Els colors vius que veiem per la finestra a la

il·lustració anterior han canviat per altres foscos. També veiem que han encès el llum que hi ha damunt la taula. Aquest canvi del matí a la nit, també influeix als colors amb els quals es representen la paret i el sol del menjador. La postura del príncep també s'ha vist afectada, ja que ara el trobem fent un brindis amb sa mare, la reina, que està de peu. A més, el diari que anteriorment tenia davant seua, ara es troba a terra, quasi fora d'escena. Pot ser com el seu fill ha decidit casar-se ja no li importa que diuen el diaris al respecte. També cal destacar la incorporació d'un nou personatge, el que està servint les copes. Trobem novament la figura de la gata com a elements d'humor, ja que aquesta vegada està tirant al terra un quadre de la reina i el príncep.

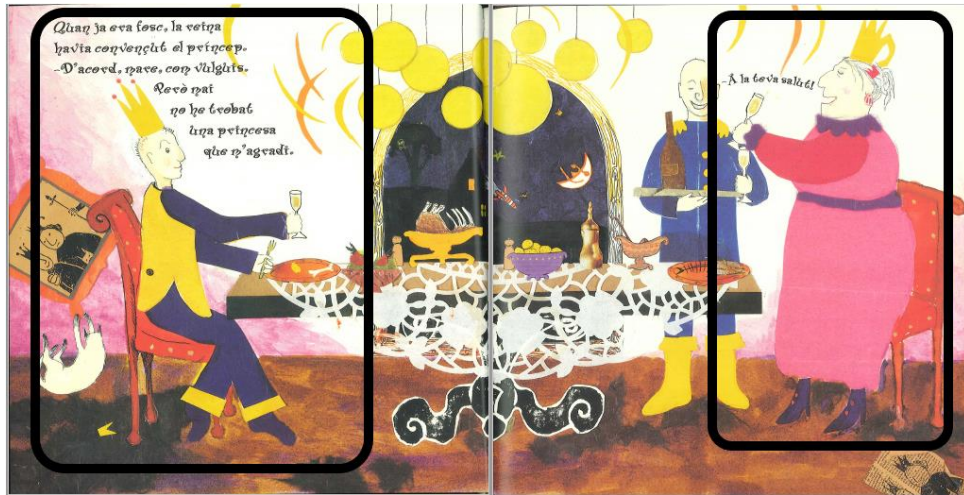
En aquesta il·lustració, d'una manera similar a l'anterior se'ns està marcant un direccionalitat. En aquest cas, la forma d'escala descendent que adopta el text dirigeix la vista del lector o lectora cap a el braç del príncep. Ell té el braç estirat oferint-li un brindis a la reina. La posició del braç del príncep ens dirigeix cap a la reina i al text.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

Altra similitud d'aquesta il·lustració amb l'anterior és com es relaciona amb el text. Ja que altra vegada trobem situat dalt de cada personatge el text que fa referència a cadascun d'ells. Tanmateix, el text de la reina en aquest cas interactua amb el seu personatge, perquè el trobem eixint de la seu boca, ja que són les seues pròpies paraules.

La relació text-imatge que trobem és d'ampliació, ja que com a l'anterior il·lustració, el text té un gran pes i ens informa sobre el sentiments, en aquest cas, del príncep.

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“Aquella mateixa nit la reina va consultar el llistat de princeses. Va començar per l’A i va cridar totes les princeses d’arreu del món.

L’endemà, la primera princesa ja trucava a la porta”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l’hi

denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

El narrador-a ens narra en tercera persona la decisió de la reina de telefonar a totes les princeses. Fins i tot s'avança en el temps per a puntualitzar el que ocorrerà al dia següent.

ANÀLISI DE LA IMATGE

A la pàgina de l'esquerra trobem a la reina amb el telèfon a una mà i amb una llarga llista de contactes de princeses a l'altra. Darrere d'ella es veu una finestra a través de la qual es pot veure la Lluna. D'altra banda, a la pàgina de la dreta, trobem la il·lustració dividida en un quadrícula de 3x3. Cadascun d'aquests requadres ens mostra diversos tipus de paisatge i d'edificacions, que ens transporten a diferents parts del món. A més, la posició de la reina mirant cap a la dreta, junt amb la col·locació del text que avança de dalt a baix i d'esquerra a dreta, ens marquen la direccionalitat cap a la següent pàgina.

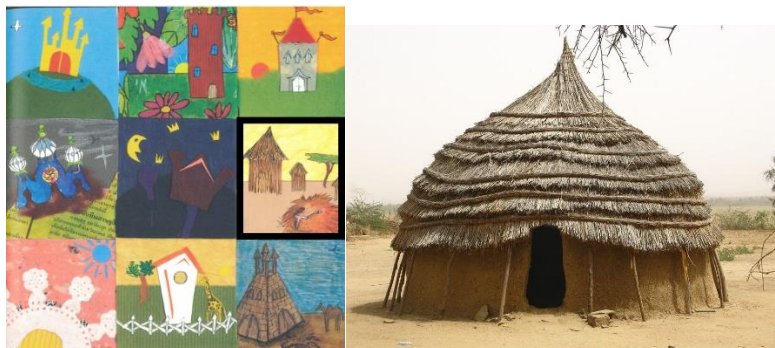
RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas trobem una relació complementària entre el text i la imatge, ja que les il·lustracions representen allò que està contant el text sense donar major informació.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Les diferents edificacions presents a la pàgina de la dreta en recorden a llocs com Àfrica, ja que en una de les imatges present als requadres es pot veure una cabanya de palla i a un lleó. La interacció entre ambdós elements em transporta a la sabana africana.

Cabanya de palla a Àfrica ²⁷

A altra de les quadrícules podem observar la presència de pingüins²⁸, els quals es distribueixen de manera quasi exclusiva a l'hemisferi sud. A més aquest es trobem a una edificació de color blanc, la qual cosa em recorda al gel, on acostumen a estar els pingüins.

Pingüins sobre el gel ²⁹

En aquest cas, la il·lustració de la quadrícula em recorda a la Catedral de Sant Basili, la qual es troba a la famosa Plaça Roja de Moscou, a Rússia.

²⁷Cabanya de palla a Àfrica: <https://pixabay.com/es/photos/n%C3%ADger-%C3%A1frica-caba%C3%B1a-casa-barro-80758/>

²⁸ Pingüins. URL: <https://es.wikipedia.org/wiki/Spheniscidae>

²⁹ Pingüins sobre el gel: <https://laderasur.com/articulo/misterio-resuelto-por-que-los-pinguinos-no-se-congelan-las-patas/>

Catedral de Sant Basili a Moscou³⁰

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“La primera princesa Ària d’Àustria va cantar una estrident cançó per al príncep, però la van despatxar en un tres i no res.

Des de Texas, arribà la princesa Dolly, amb el seu espectacle de malabarismes, (només li va agradar a la gata).

Però a la reina i al príncep els va avorrir d’allò més.”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

³⁰ Imatge Catedral de Sant Basili. URL: <https://www.diariodelviajero.com/europa/10-curiosidades-sobre-la-catedral-de-san-basilio-de-moscu>

	<p>El narrador-a omniscient ens conta detalladament els fets en tercera persona. Aquests fets són la presentació de les princeses. Fins i tot parla dels sentiments de la reina i el príncep, que no estan a escena.</p> <p>Les autores juguen amb la grandària d'algunes de les paraules per a destacar-les i d'aquesta manera, donar-li importància. Açò ocorre amb les paraules: "Ària d'Àustria", "estrident", "Texas", "Dolly" i "avorrir".</p>
--	--

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquestes il·lustracions podem remarcar el col·lage de la part superior de la porta(paper) i e la llança (paper) de la princesa Aria. També en la il·lustració de la princesa Dolly el transfer que apareix als dos costats de la porta.

Ens aquestes pàgines trobem dues il·lustracions ben diferenciades i que ens mostren situacions que ocorren una darrere de l'altra. Això ho sabem gràcies a la presència d'alguns elements que ens fan pensar que ens trobem al mateix escenari, com els quadres de la reina i el príncep i la aparició de la gata en ambdues escenes.

Cal destacar que tot i que es tracta del mateix escenari, no tots elements coincideixen, ja que per exemple a la primera il·lustració la paret és de color marró i a la segona de color taronja, prenent la decoració característiques de les princeses.

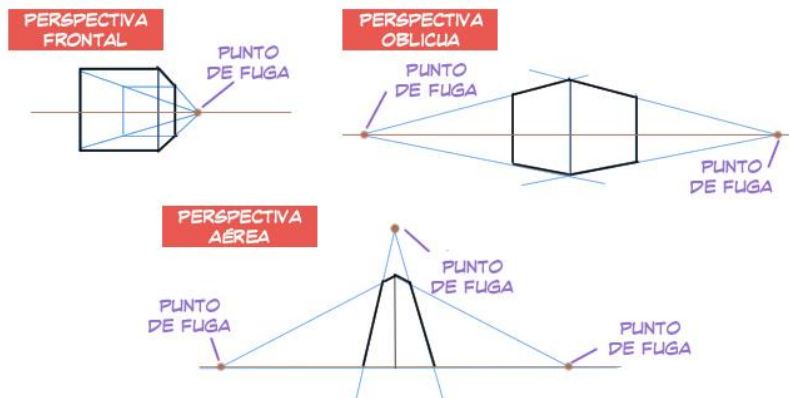
A la pàgina de l'esquerra veiem com el patge del príncep ens presenta a la primera candidata per al casament, el qual subjecte amb la mà esquerra una llança que dalt té la flor de lis.. Davant la porta d'entrada observem a una princesa que està cantant. Aquesta princesa no segueix els tradicionals estereotips que mostren els contes al voltant de les princeses. La princesa Ària d'Àustria mostra una tendència Body Positivity³¹, ja que està representada amb un cos d'una persona real del nostre dia a dia.

El mateix podem dir de la la princesa presentada a la pàgina de la dreta, ja que no segueix els estàndards de físic de la societat. Entre ambdues princeses trobem una gran diversitat. Aquesta segona princesa es troba també davant de la porta, i en aquest cas està fent malabars amb pilotes.

³¹Body Positivity. URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Body_positivity

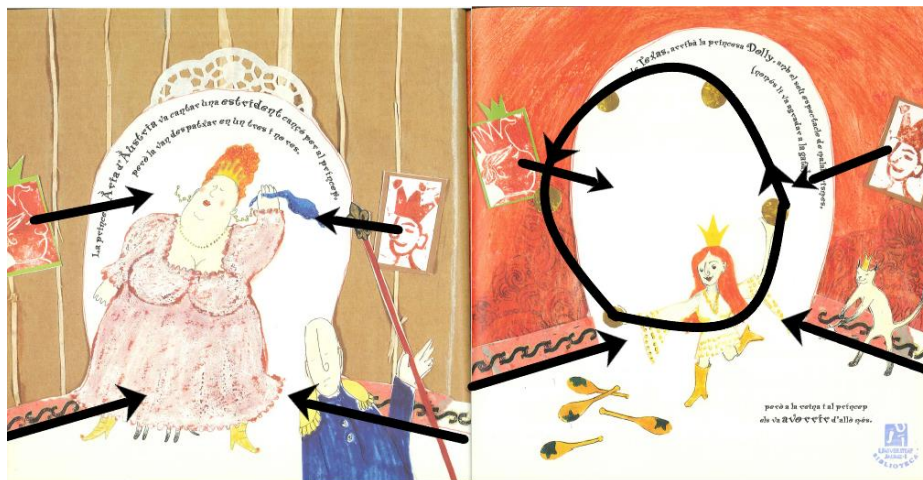
La gata és novament un element d'humor, i un personatge constant al llarg de la narració, ja que a la il·lustració de la primera princesa es troba amagada sota el seu vestit i només se li veuen les potes. A la segona il·lustració la gata està caçant alegrement un ratolí.

En ambdues il·lustracions trobem un mateix punt de fuga (perspectiva obliqua) que fa que l'esguard del lector-a es centre en cadascuna de les princeses.

32

A més, els moviments dels malabars de la segona princesa formen una seqüència circular que va baix a dalt i dreta a esquerra.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

En aquestes pàgines, les il·lustracions complementen la informació donada al text, ja que el text ens presenta les princeses dient d'on són, i les il·lustracions ens mostren com són. Cal destacar la manera en

³² Perspectiva. URL: <https://www.clipstudio.net/aprende-a-dibujar/archives/160886>

que se'ns presenta part del text, el qual es troba en forma d'arc ja que el trobem seguint la línia del marc de la porta.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

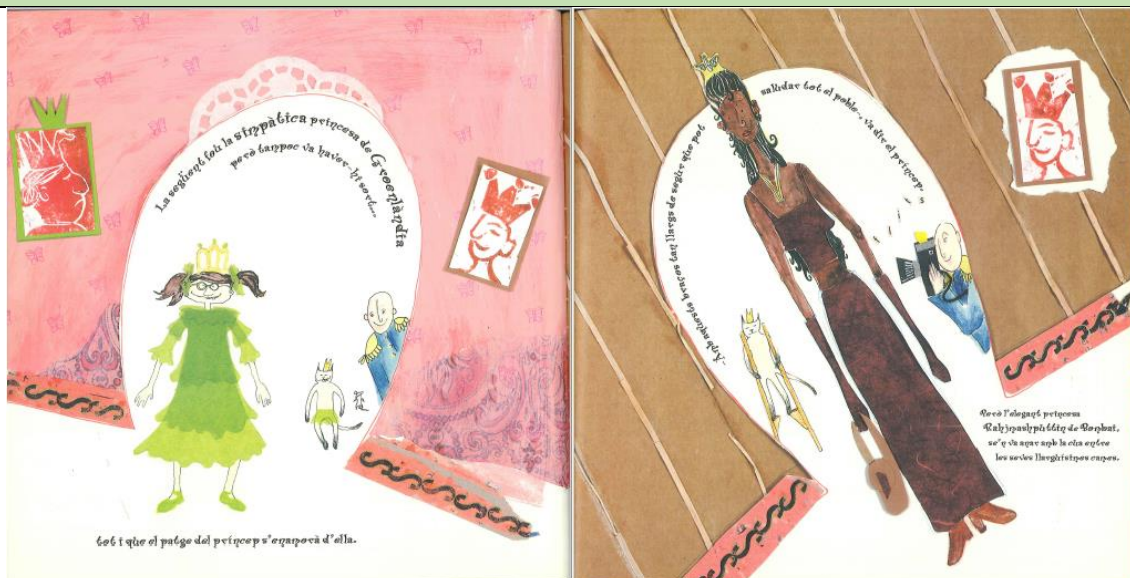
El mocador que ostenta la princesa d'Àustria a la ma em fa recordar a Luciano Pavarotti³³, el famós cantant d'òpera italià, ja que aquest sempre portava un mocador a la ma esquerra quan cantava, al igual que ho fa la princesa.

34

Luciano Pavarotti

IL·LUSTRACIÓ

³³ Luciano Pavarotti. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Luciano_Pavarotti

³⁴ Imatge Luciano Pavarotti. URL: <https://generacionfenix.com/panuelo-de-pavarotti-manias-supersticiones-fetiches/>

ANÀLISI DEL TEXT

“La següent fou la simpàtica princesa de Groenlàndia però tampoc va haver-hi sort...
Tot i que el patge del príncep s’enamorà d’ella.
-Amb aquests braços tan llargs de segur que pot saludar tot el poble -, va dir el príncep.
Però l’elegant princesa Rahjmashputtin de Bombai, se’n va anar amb la cua entre les seves llarguíssimes cames.”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

Novament, el narrador-a omniscient ens conta detalladament els fets en tercera persona. Aquests fets són la presentació de les princeses.

Les autores juguen amb la grandària d’algunes de les paraules per a destacar-les i d’aquesta manera, donar-li importància. Açò ocorre amb les paraules: “simpàtica”, “Groenlàndia” i “Bombai”.

ANÀLISI DE LA IMATGE

Tècniques artístiques com el transfer tornen a aparèixer en la porta que envolta a la princesa de Groenlàndia. O el col·lage amb paper de les línies de la paret de la princesa de Bombai.

En aquestes pàgines trobem la mateixa distribució que a l’anterior. A la pàgina de l’esquerra trobem a una princesa i a la de la dreta a d’altra. Novament, les dues escenes ocorren una darrere de l’altra i al mateix lloc, tot i que alguns dels elements de l’escena hagen canviat. Per exemple, la paret de la primera il·lustració es rosa amb motius de papallones i la segona té un color marró.

A la pàgina de l’esquerra es pot observar a una princesa, també seguint la tendència Body Positivity. Al marc de la porta observem al patge del príncep somrient mentre mira a la princesa, ja que com ens ha comunicat el narrador-a s’ha enamorat d’ella.

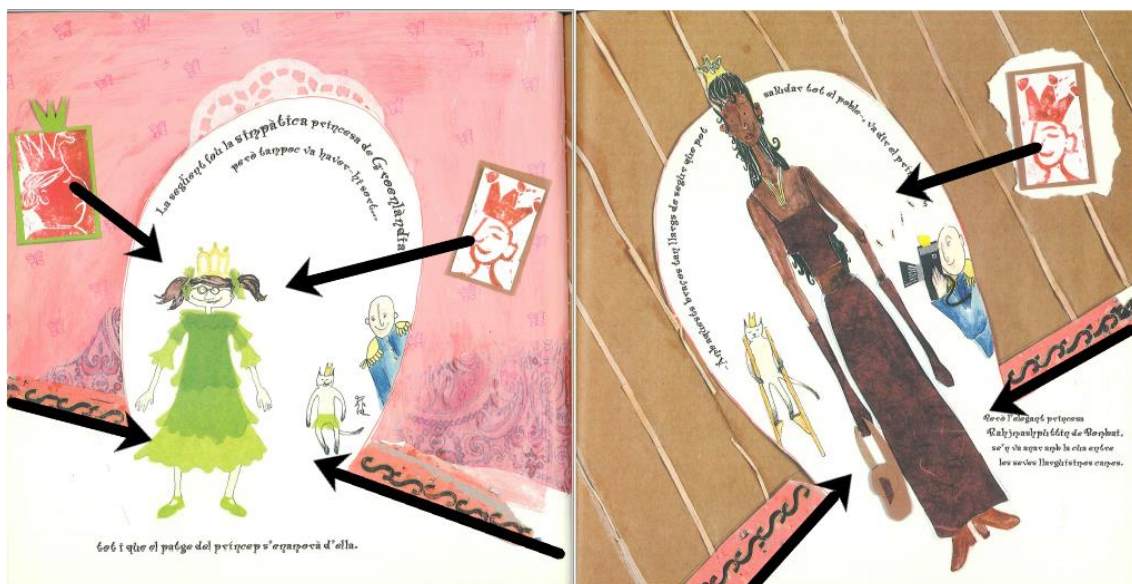
Novament la gata fa acte de presència com a element d’humor ja que la trobem amb una faldilla igual que la de la princesa i imitant les seues dents. D’altra banda, a la pàgina de la dreta trobem el punt de vista més inclinat que a les anteriors il·lustracions, perquè la princesa que es presenta és destacadament alta i

d'aquesta manera hi cap millor al plànol. Aquesta princesa també segueix la tendència Body Positivity. Altra vegada trobem al patge del príncep a la mateixa posició, al marc de la porta, però en aquesta ocasió per a fer-li una foto a la princesa.

Damunt de la càmera que subjecta el patge trobem escrita, amb lletres de retall de diari, la paraula “flits” que en neerlandès vol dir flash, o siga flaix³⁵. El flaix és la llum que ix quan fem una foto.

La gata, que volent ser com la princesa està pujada damunt d'unes xanques, torna a ser un element d'humor.

De la mateixa manera que a les anteriors il·lustracions, en ambdues imatges trobem un mateix punt de fuga, creat per les línies del terra i la direccionalitat de les mirades dels quadres del príncep i la reina; i també la posició de la càmera de fotos del patge. Tot açò dirigeix la mirada del lector-a cap a les princeses.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquestes pàgines, les il·lustracions complementen la informació donada al text, ja que el text ens presenta les princeses dient d'on són, i les il·lustracions ens mostren com són. De nou, destaca la manera en que se'ns presenta part del text, el qual es troba en forma d'arc ja que el trobem seguint la línia del marc de la porta.

³⁵ Flaix. URL: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Flaix>

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

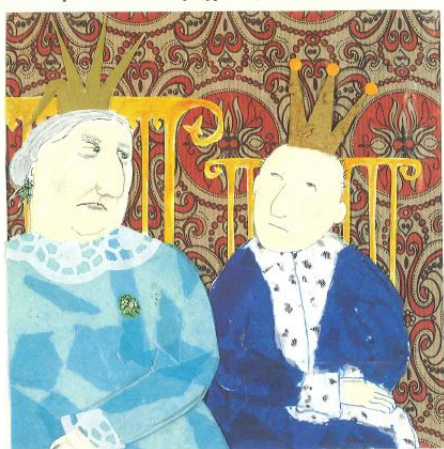
Segons Contexto (2016), “una mariposa representa la energía del amor”. En la il·lustració de la pàgina esquerra trobem que la paret té motius de papallones en l’escena on el patge cau enamorat de la princesa de Groenlàndia. Per tant, aquestes papallones poden representar l’amor que ha sorgit entre tots dos.

36

IL·LUSTRACIÓ

La reina i el seu fill van empassar-se la saliva.

Quina decepció tan gran!

-Un moment!
-exclamà el patge-,
-A fora hi ha una altra
persona que s’hi espera.
Els presento la princesa
Magdalena
i el seu germà,
el príncep
Blau-,
va cridar
el patge.

ANÀLISI DEL TEXT

“La reina i el seu fill van empassar-se la saliva.
Quina decepció tan gran.
-Un moment! -exclamà el patge-, -A fora hi ha una
altra persona que s’hi espera. Els presento la

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a
mesura que avança el relat. Transmet no només

³⁶ Papallones a l’amor. URL: <https://www.contextotucuman.com/nota/53580/simbologia-feng-shui-mariposas-para-atraer-el-amor.html>

<p>princesa Magdalena i el seu germà, el príncep Blau - ,va cridar el patge.”</p>	<p>accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).</p> <p>El narrador-a omniscient ens narra en tercer persona, quins són el pensaments de la reina i el príncep i el que diu el patge dirigint-se a ell i a ella. De nou, les autores escriuen amb una lletra més gran les paraules “Magdalena” i “Blau” per a destacar-les.</p>
---	---

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquestes dues pàgines trobem un canvi respecte a les anterior il·lustracions. A la primera, veiem que la il·lustració es troba dins d'un marc quadrat de color blanc. En aquesta il·lustració veiem tant al príncep com a la reina asseguts a unes cadires sobre un fons estampat. Cal destacar que la de la reina és més alta que la del seu fill.

Tots dos estan amb cara de decepció, com ja ens ha contat el narrador, i mirant-se l'un a l'altra amb els braços creuats sobre les cames. D'altra banda, a la pàgina de la dreta només trobem als personatges del patge del príncep i a la gata sobre un fons totalment blanc. El patge està en posició ferma, ja que s'està dirigint a la reina i al seu fill.

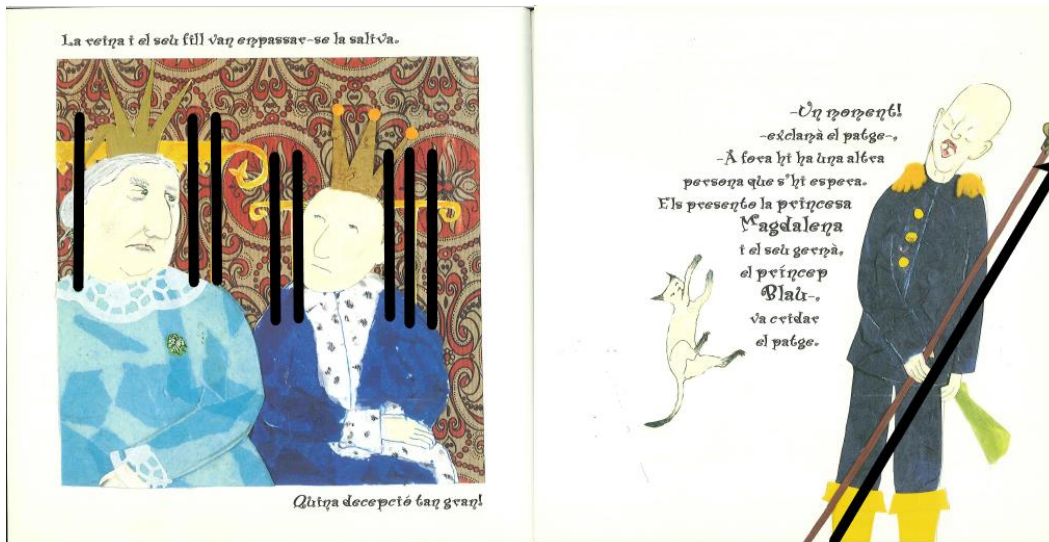
A més, el patge porta a la ma esquerra, que té darrere de l'esquena, un tros de tela de color verd. Aquesta tela em recorda a la que la princesa de Groenlàndia portava al cap. Pot ser li ho haja donat en senyal d'amor.

Tanmateix, trobem a la gata novament de manera humorística, ja que aquesta està tractant d'agafar el text.

Pel que fa a la direccionalitat, aquesta ve marcada pels personatges.

Les il·lustracions són independents. Tanmateix mostren dos fragments de la mateixa seqüència temporal.

En la primera, la línia està remarcada per les paral·leles dels respallers de les cadires. I en la segona il·lustració, la llança del patge ens adreça a la següent pàgina, i ens dirigeix a dos personatges nous la princesa Magdalena i el príncep Blau.

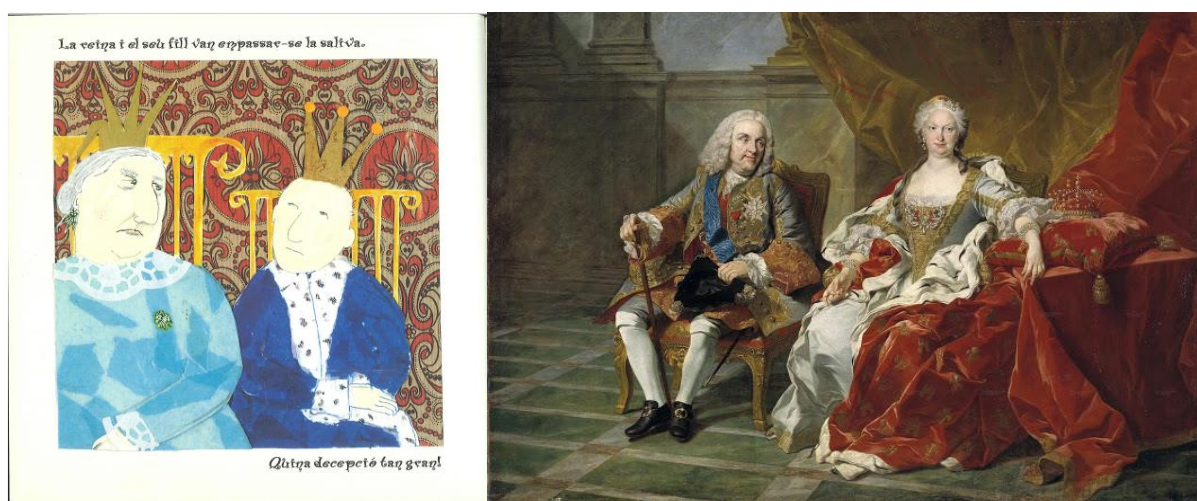

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

La il·lustració de la pàgina de l'esquerra, on trobem al príncep i a la reina, em porta a la memòria els tradicionals posats reials que tant hem vist als quadres dels monarques. El fet d'estar, asseguts amb cara seriosa i amb una posició corporal determinada, fa inevitable la comparació. A més de per l'ús d'un estil similar pel que fa a la vestimenta. Aquestes similituds es poden veure si observem aquest quadre pintat per Louis Michel van Loo on apareixen Felip V i Isabel de Farnesio.

Detall del quadre la família de Felip V, de Louis Michel van Loo.

³⁷ Quadre de Felip V i Isabel de Farnesio. URL: <https://www.museodelprado.es/coleccion/obra-de-arte/felipe-v-e-isabel-farnesio/2c7e7fc1-3a4a-4be8-bcb3-838e7c1b4c87>

Com a conseqüència del seu habitual ús en contes infantils, tots i totes coneixem la figura del Príncep blau, que com segons Viquipèdia (2019) “ és un personatge dels contes de fades que ha esdevingut un arquetip. És un home jove, atractiu i cortès, que reuneix totes les qualitats i atreu les dones”. A més a més, Mari Cruz Pla (2013, p.13) suggereix que el Príncep blau és un dels principals mites romàntics. En aquest cas, les autores anomenen així al príncep del qual s’enamora el fill de la reina. Per tant, podem concloure que les autores han canviat el rol que tradicionalment se li assigna al Príncep Blau.

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“En aquell moment el cor del príncep pe fi va començar a bategar ben fort.
Va ser un amor a primera vista.”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

En aquestes il·lustracions el narrador-a ens conta el sentiment d’ enamorament entre ambdós prínceps. Trobem les paraules “primera vista” més grans que la

resta, ja que representen que és el que ocorre en aquestes pàgines.

ANÀLISI DE LA IMATGE

Novament als costats del marc de la porta apareixen transfers.

En primer lloc a la pàgina de l'esquerra veiem a la reina i al príncep asseguts a les mateixes cadires en les quals ja hi estaven mentre coneixien totes les princeses. Però aquesta vegada, els ha canviat la cara. D'una banda, el príncep s'inclina cap a davant fins al punt d'inclinar la cadira, mostrant cara de sorpresa al veure aparèixer al Príncep Blau; i la reina a l'observar la reacció del seu fill transforma el seu gest en felicitat. De nou, trobem la il·lustració a l'interior d'un marc quadrat blanc.

A continuació, a la pàgina de la dreta trobem a la princesa Magdalena envoltada pel marc de la porta i al seu germà, el Príncep Blau, traient el cap per el costat dret de la porta, des del punt de vista del lector-a.

I a l'altre costat està la gata amb cara de sorpresa, pot ser pel ratolí que hi ha al terra.

Davant d'ells, està el patge del príncep fent un reverència al terra per l'arribada d'ambdós, amb una espècie de banderola a la ma. De nou, veiem que porta la tela verda de la princesa de Groenlàndia, aquesta vegada a la butxaca de darrere del pantaló.

Existeix una direccionalitat que ens transporta de la pàgina de l'esquerra cap a la de la dreta, ja que el príncep està mirant en eixa direcció.

Aquest esguard de sorpresa és corresposta pel Príncep Blau, que també l'esta mirant. Per tant, ambdós creen una seqüència d'anada i tornada. A més, a la pàgina de la dreta trobem novament línies que van cap al punt de fuga, que és on es situen la princesa i el príncep, i per tant fan que l'esguard del lector o lectora es centre en eixe punt.

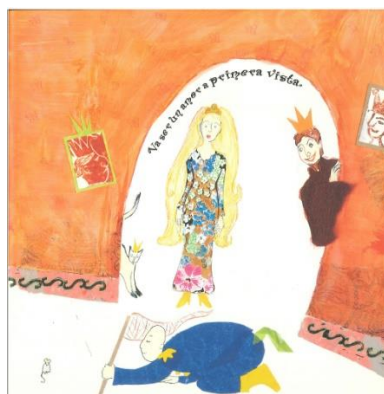
RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

El text interactua amb les il·lustracions d'ambdues pàgines pel que fa a la seua ubicació. A la primera pàgina podem observar com, altra vegada, aquest es troba al marge inferior de la il·lustració sense estar en contacte directe amb l'interior del mar. A la segona, el text juga de nou amb la curvatura del marc de la porta. En aquest cas, les il·lustracions ens amplien la informació donada pel text.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

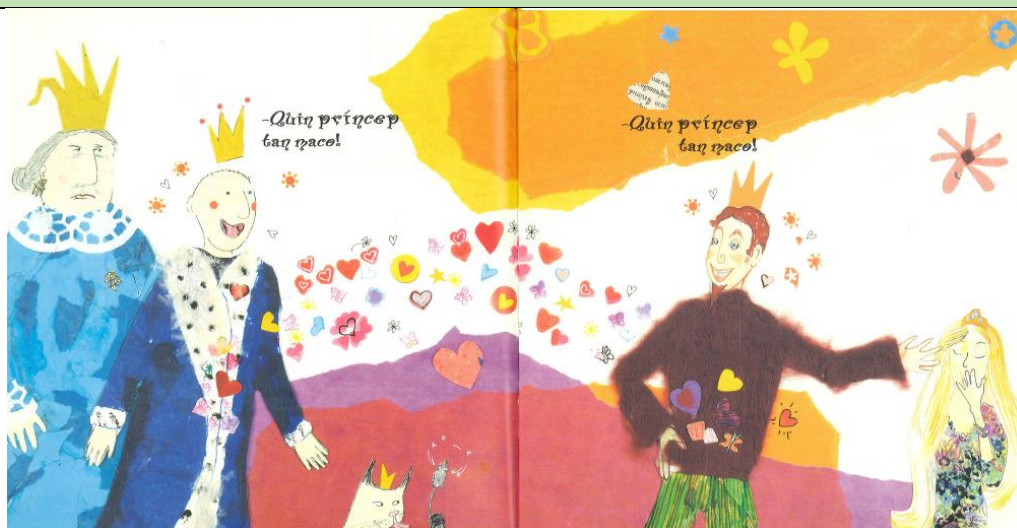
En aquestes il·lustracions, tot i què en un segon pla, apareix la figura de la princesa Magdalena. Una princesa que a simple vista recorda als tradicionals estereotips que segueixen sempre el mateixos cànon de bellesa: monyo llarg, prima, amb vestit i a simple vista delicada. Alguns d'aquestes estereotips es poden confirmar si ens fixem en la princesa Aurora de Disney.

Princesa Aurora, de Disney

³⁸ Princesa Aurora, de Disney. URL: <https://www.pinterest.com.mx/pin/371054456773687967/>

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“-Quin príncep tan maco!
-Quin príncep tan maco!”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

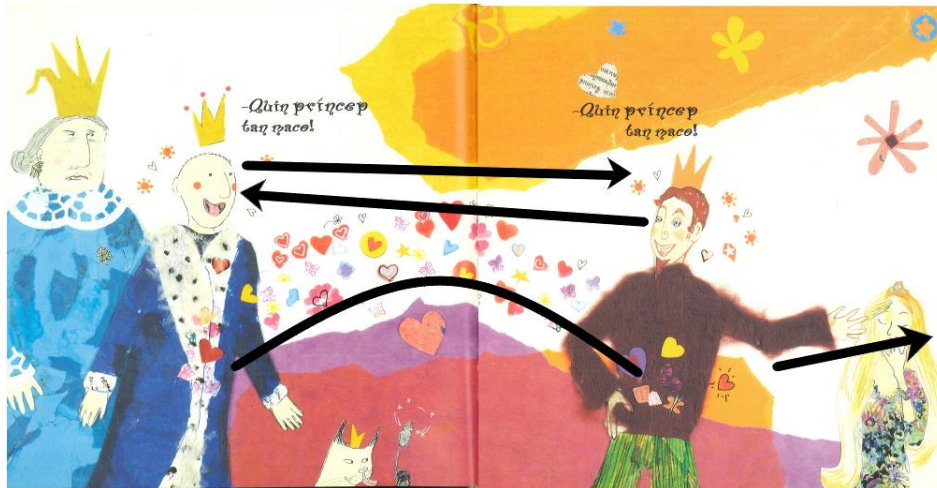
En aquesta il·lustració trobem una diàleg idèntic entre ambdós prínceps.

ANÀLISI DE LA IMATGE

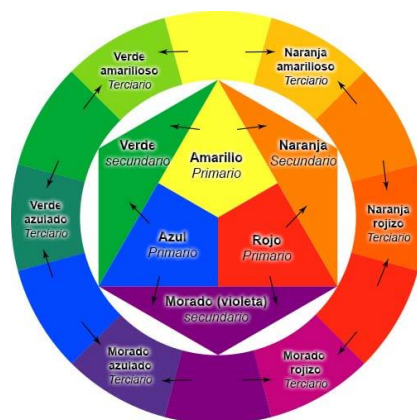
La il·lustració a dues planes mostra una situació idèntica, reflectida, fins i tot, en el text. Una línia de corets enllaça tots dos enamorats, novament apareixen papallones a la panxa i una metonímia d'un cor (en aquest cas quan s'empra el signe per designar la cosa significada) roig amb línies negres que l'envolten.

Aquesta il·lustració ens mostra el trobament entre ambdues famílies. D'una banda, a la pàgina de l'esquerra trobem al príncep amb una cara de gran felicitat, fins i tot la corona li bota de l'emoció. Darrere d'ell està la reina, amb una cara molt seriosa i mirant en la mateixa direcció que el seu fill: la del Príncep Blau. A l'altra pàgina trobem, mirant cap al príncep i sa mare, el príncep Blau i darrere d'ell la seu germana,

amb una expressió també d'alegria. Els esguards d'aquests personatges crearan novament un seqüència d'anada i tornada. El Príncep Blau també té una gran expressió d'alegria a la cara. Entre ambos príncep, a mode connexió, hi ha un col·lage en forma d'arc format per diferents cors, flors, sols i papallones. Per tant, s'està creant un vincle entre ambdós. Entre els dos príncep trobem a la gata com a element d'humor, ja que la veiem caçant un ratolí. A més, es pot observar com el braç esquerre del Príncep Blau ens està marcant la direccionalitat, incitant al lector o lectora a passar la pàgina i seguir llegint.

Davall d'aquest arc trobem una superposició de materials. Es pot observar com al col·locar el material de color taronja, damunt del color morat, s'obté una tonalitat de color ocre, i així ens ho confirma Carito Salazar (2013) a la següent imatge. Aquesta superposició de diferents colors per a crear altre pot estar relacionat amb la unió de dos persones que formen una parella, en aquest cas, els dos prínceps.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

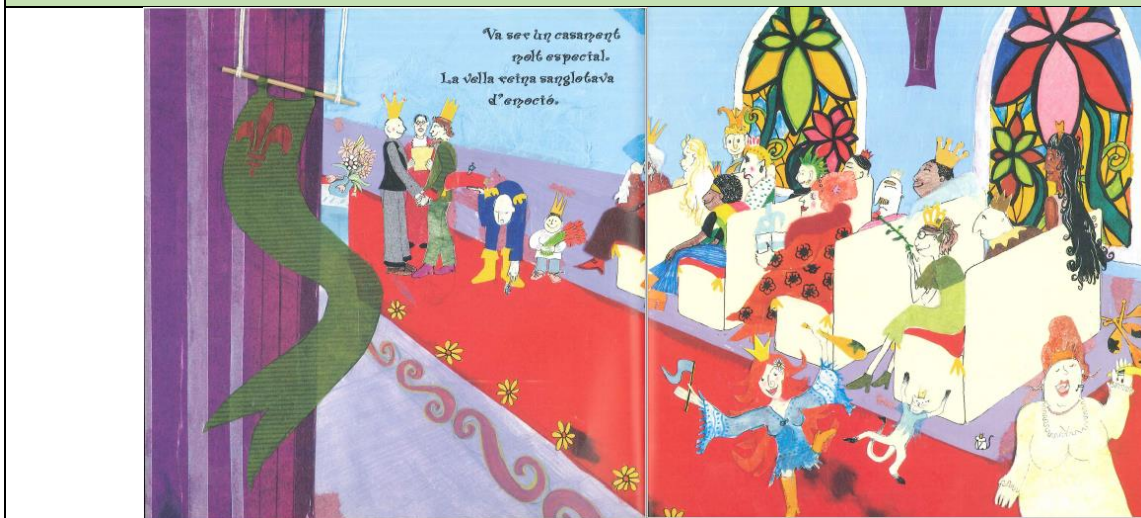
En aquesta il·lustració, les imatges ens aporten molta més informació que el diàleg entre els dos prínceps, ja que veiem com es crea aquest vincle entre tots dos. També cal destacar la ubicació del text, ja que cadascun dels prínceps té al costat de la seua corona la seua part del diàleg.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Segons Lucy Castillo (2019) “las “mariposas en la panza” son en realidad reacciones del estómago que se generan cuando una persona experimenta una emoción fuerte.” Per això mateix es fa servir l’expressió de sentir papallones a l’estómac per a situacions d’enamorament. Conseqüent, les autores han fet servir retalls de papallones al collage que uneix ambdós prínceps.

D’altra banda, la forma que ocupa la part superior de la il·lustració em recorda al foc. Un foc que em fa pensar en la flama de l’amor, altra expressió sovint emprada per a expressar la passió entre dos persones. Per tant, pot ser aquesta flama representa la passió que s’ha creat entre els dos prínceps. Una flama que s’ha de mantindre encesa perquè perdure l’amor.

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“Va ser un casament molt especial. La vella reina sanglotava d’emoció.”

Veu narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records.

Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

En aquest cas, el text, narrat en tercer persona pel narrador-a omniscient ens diu breument com transcorre el casament.

ANÀLISI DE LA IMATGE

Aquesta il·lustració a doble pàgina ens ubica a un espai interior, més concretament, sembla un saló de cerimònies que potser es trobe a l'interior del castell de la reina i el príncep. No podem saber si és un espai civil o religiós, el que si que resta clar és que és un lloc on s'està casant una parella homosexual.

Aquest saló té al centre un corredor presidit per una llarga catifa roja. A un dels costats d'aquest corredor trobem quatre bancs plens de gent assistent al casament. Aquests dos elements marquen la direccionalitat, que transgredeix la convenció esquerra-dreta de lectura, donat que parteix de la dreta i ens remet a l'esquerra.

A l'altre costat, però, no trobem cap banc. Tot i així, per com està creada la il·lustració, em fa pensar que som nosaltres, els lectors i lectores el que hi estem a aquest costat de la catifa i per tant, esdevenim partícips d'aquest casament com a assistents.

Als bancs podem observar gent molt diversa pel que fa al físic i la vestimenta, que pense que formen part del col·lectiu LGTBIQ. De les cinc princeses que hem vist a les anteriors il·lustracions, trobem dos que estem de peu al començament del corredor. Aquestes són la princesa Dolly, que està fent malabars i la princesa Ària que està cantant. Les altres princeses, Magdalena, la princesa de Bombai i la de Groenlàndia estan assegudes als bancs. Aquesta última porta a les mans una flor roja, que segurament li haurà donat el patge. Si ens fixem en les cares de totes les persones assistents al casament, observarem que no tots i totes mostren una cara de felicitat, ja que algunes d'aquestes persones tenen rostres seriosos.

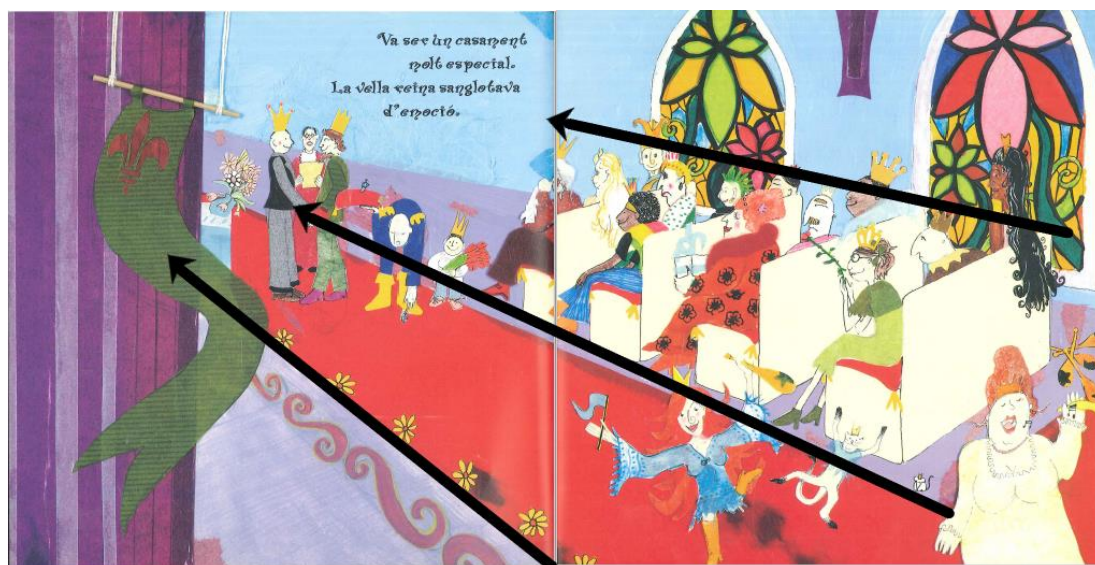
La reina a la primera fila amb un mocador a la ma està plorant d'emoció. Novament trobem a la gata, junt al ratolí, com a elements d'humor de la il·lustració.

Si portem l'esguard cap al final de la catifa, veurem als dos prínceps agafats de les mans, mirant-se un a l'altre. Al seu costat podem veure com hi ha una persona oficiant el casament. També al seu costat, podem observar al patge amb tan sols un coixí roig amb un anell de casaments, ja que l'altre se li ha caigut a terra i està replegant-lo. Darrere d'ell hi ha un xiquet molt feliç, també amb corona, amb moltes flors roges a les mans, com la que suposadament, li ha donat el príncep a la princesa de Groenlàndia. Cal destacar que

aquests anells són com el que el príncep tenia a la ma a la portada de l'àlbum. A la pàgina de l'esquerra en un primer pla, hi ha un llarg penó amb la flor de lis, símbol que ja hem dit que s'ha utilitzat al llarg de la història en diferents famílies reials. I a la dreta dues vidrieres i un altre ornament central.

En aquesta il·lustració trobem un clar punt de fuga que dirigeix l'atenció i mirada del lector-a cap als dos prínceps. Aquest punt de fuga té una direcció de baix a dalt i d'esquerra a dreta, al contrari del que estem acostumats per a marcar la direccionalitat, com hem assenyalat.

El mateix efecte en la direcció té l'esguard de les persones assistents al casament, que ens dirigeix novament cap als prínceps.

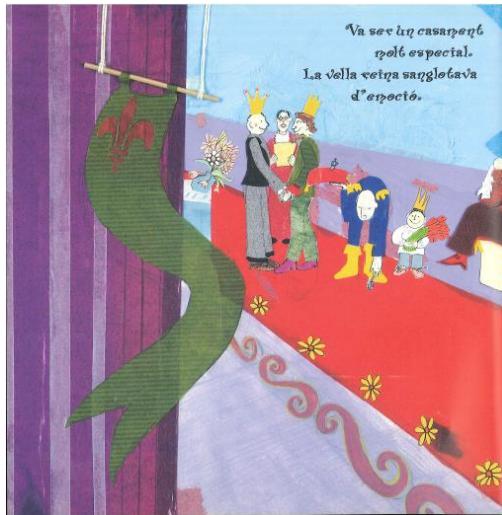
RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas, la il·lustració ens dona molta més informació que el text, ja ens mostra com són les persones assistents al casament, com és l'espai i sobre l'argument, ja que el text tan sols ens dona informació sobre el casament d'una manera molt general i de com estava la reina. El pes d'aquestes pàgines està en la il·lustració.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com he esmentat adés, a la il·lustració trobem un llarg penó amb un flor de lis roja, un element que com ens confirma Viquipèdia (2021), "s'utilitzaven com a decoració quan tenia lloc un fet destacat a la comunitat". En aquest cas estem parlant d'un casament entre dos prínceps, és a dir, un fet destacat.

39

Penó d'una fira medieval

Pel que fa al fet d'estar celebrant un matrimoni homosexual cal destacar que les autores i il·lustradores del llibre són neerlandeses. Els Països Baixos van ser el primer país de la Unió Europea en permetre els matrimonis entre persones del mateix sexe⁴⁰. Aquest fet es va fer realitat l'1 d'abril de 2021, data posterior a la publicació de l'original d'aquest àlbum.

A l'estat espanyol El Congrés va aprovar la llei que permet als homosexuals el matrimoni i l'adopció el 30 de juny de 2005.

IL·LUSTRACIÓ

³⁹ Penó d'una fira medieval. URL: <https://www.pinterest.es/pilirubgra/pendones/>

⁴⁰ Matrimoni entre persones del mateix sexe als Països Baixos. URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Matrimonio_entre_personas_del_mismosexo_en_los_Pa%C3%ADses_Bajos

ANÀLISI DEL TEXT

“FESTA”

Veü narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records.

Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

En aquesta il·lustració, el text que trobem no ve donat pel narrador-a, sinó que el trobem a les garlandes de celebració.

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquest il·lustració trobem als dos reis mirant-se feliçment l'un a l'altre de manera frontal, mentre subjecten un gran pastís de tres pisos amb unes figuretes d'ambdós reis. Cal destacar, que nosaltres els lectores o lectores veiem als dos personatges de perfil. A les mans que els reis col·loquen davall del pastís veiem que ja porten els anells als dits. El fet d'estar subjectant els dos junts el pastís, em sembla un símbol d'unió, a l'igual que ho ha sigut el casament.

El fet transcorre a un espai decorat exhaustivament amb garlandes de colors i diferents materials que ens recorden, com també ho fa el text, a una festa. El fons de la il·lustració és d'un color marró clar i amb una textura similar a al del cartó. De nou, la gata esdevé un element d'humor, ja que la trobem sobre una de les garlandes mirant fixament els pastís com si anés a saltar sobre ell.

El patís està coronat per una parella de prínceps.

Les mirades que intercanvien els dos reis creen una seqüència d'anada i tornada per al lector-a.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

Novament trobem que la il·lustració té tot el pes en aquestes pàgines, ja que és qui ens dona tota la informació. A més, en aquest cas, la única paraula de text que apareix en aquesta il·lustració, es veu integrada dintre d'un dels elements que la formen: unes garlandes.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

En aquesta il·lustració, com a element protagonista trobem un gran pastís de casament. Aquest pastís em recorda als tradicionals pastissos que apareixen a les celebracions de bodes heterosexuales a les pel·lícules. Així es pot observar en aquesta escena de la pel·lícula *Guerra de novias*.

Escena en *Guerra de novias*

⁴¹ Escena en *Guerra de novias*. URL: <https://celebrationcakesmex.wordpress.com/2013/06/13/pasteles-de-pelicula-que-nos-marcaron/>

El pastís també es un símbol del matrimoni homosexual:

42

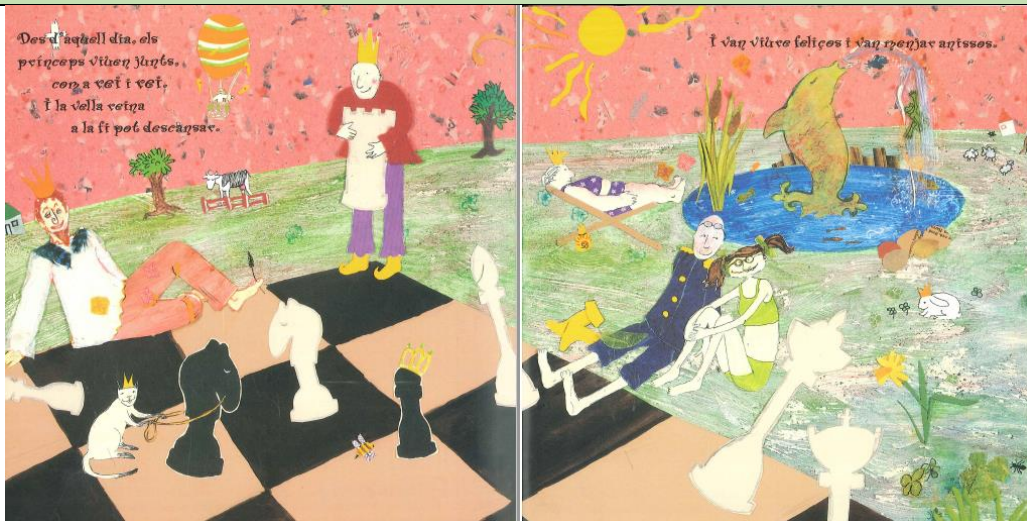
Altra referència que apareix en aquesta il·lustració és la presència, a la garlanda que posa “FESTA”, dels sis colors que formen la bandera LGTB, també coneguda com la bandera de l’arc de Sant Martí. Tot i que no en l’ordre habitual, en aquesta garlanda trobem els colors roig, taronja, groc, verd, blau i violeta.

43

Bandera col·lectiu LGTB

IL·LUSTRACIÓ

⁴² Imatge pastís com a símbol del matrimoni homosexual. URL: <https://www.huffingtonpost.es/entry/en-esto-si-fuimos-pioneros-los-paises-a-los-que-se-adelanto-espana-con-el-matrimonio-lgtbi-es-5eea378bc5b6a4bce77c23f9>

⁴³ Bandera col·lectiu LGTB. URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Bandera_LGBT

ANÀLISI DEL TEXT

“Des d’aquell dia, els prínceps viuen junts, com a rei i rei. I la vella reina a la fi pot descansar. I van ser feliços i van menjar anissos.”

Veure narrativa:

El text ens mostra un narrador-a omniscient .

Sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i l'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Espejos, 2017).

El text d’aquestes pàgines pertany a la narració que fa el narrador-a en tercera persona, el qual els conta quina és la conclusió de tota la trama de l'àlbum. Trobem una tradicional fórmula d'acabament dels contes infantils.

ANÀLISI DE LA IMATGE

El gran tauler d'escacs, ens marca un punt de fuga amb el seu perímetre. Aquest punt de fuga fa dirigir l'esguard del lector-a cap a al príncep, que ja ha esdevingut rei.

Aquesta il·lustració està ambientada a l'exterior del castell. Per tant, com ja he vist anteriorment, veiem un cel de color rosa amb un sol radiant i una gespa verda. A més, també trobem alguns dels elements que ens recordaven a la posada en escena d'un betlem, com són els arbres, les casetes i alguns animals.

Pel que fa als personatges, trobem als dos reis amb cara de felicitat sobre un gran tauler d'escacs. El rei sosté amb les seues mans la peça de la torre, potser fent referència a que després del casament i la retirada de la seua mare com a reina, passa a ser ell l'amo del castell.

Un dels reis, l'abans conegut com a Príncep Blau, damunt d'ells tres papallones que potser tornen a representar les papallones a l'estómac que senten els enamorats.

Sobre aquest tauler trobem que a un racó de la il·lustració, quasi fora d'ella, veiem les peces de la reina i el rei. Això em fa pensar que amb l'arribada dels dos nous reis, ja no calen aquestes peces al tauler.

També veiem a la gata, novament com a element d'humor, cavalcant la peça d'un dels cavalls negres.

Un dels peons que també hi ha damunt del tauler, porta la corona de la princesa de Groenlàndia, la qual potser ha decidit deixar de banda la reialesa per estar amb el patge. Aquesta princesa es troba asseguda a la gespa a la vora del tauler al costat del patge. Ell s'ha descalçat, potser perquè ell també ha abandonat el seu treball per a estar amb la princesa.

A un segon pla, podem observar la reina, tombada a una hamaca mentre pren el sol, davant d'una xicoteta font presidida per una gran escultura d'un dofí que tira aigua per la boca. Al fons de la il·lustració, a la part superior esquerra, trobem a la princesa Dolly que s'està anant en un globus aerostàtic.

Totes dues escenes tenen continuïtat gràcies a la línia de l'horitzó.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas, tot i que el text ens aporta informació sobre com ha conclòs la història, trobem que la il·lustració té una gran càrrega d'informació que no aporta el text.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

El fet de trobar un tauler d'escacs en aquesta il·lustració, em fa pensar que amb el casament dels dos prínceps, ara ja reis ; , comença una nova història que escriuran els dos junts, una nova vida i per tant un nou tauler de joc.

A la part inferior esquerra de la il·lustració s'observen uns quantes trèvols de quatre fulles. Viquipèdia (2021) en suggereix que "Segons la tradició, els trèvols de quatre folíols porten bona sort als seus cercadors". Per tant, és possible que la seua presència en aquesta escena, esdevinga un símbol de bona sort per als reis.

Trèvol de quatre fulles

IL·LUSTRACIÓ

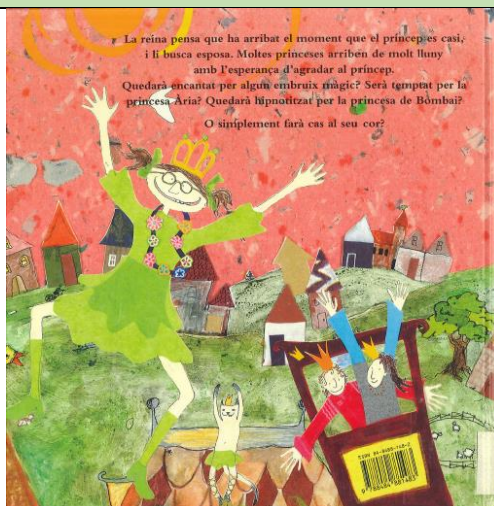
ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquesta il·lustració, trobem novament al dos reis de perfil; i no tot el cos, tan sols el bust, sobre un fons blanc. Però en aquesta ocasió estan donant-se un bes als llavis. No obstant aquest bes està tapat per un cor a l'altura dels llavis d'ambdós. Potser aquest cor vol potenciar l'amor que s'ha creat entre ambdues persones i li dona gran importància al bes.

⁴⁴ Trèvol de quatre fulles. URL:

https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Tr%C3%A8vol_de_quatre_fulles&oldid=26869093

IL·LUSTRACIÓ

ANÀLISI DEL TEXT

“La reina pensa que ha arribat el moment que el príncep es casi, i li busca esposa. Moltes princeses arriben de molt lluny amb l'esperança d'agradar al príncep. Quedarà encantat per algun embruix màgic? Serà temptat per la princesa Ària? Quedarà hipnotitzat per la princesa de Bombai? O simplement farà cas a seu cor?”

A la contraportada torbem la sinopsi del llibre àlbum. En aquest cas el narrador-a en tercera persona ens incita a llegir el llibre mitjançant preguntes que es respondran al llegir-lo.

Cal destacar que al tipografia amb la qual està escrita el text, és totalment diferent a la de la resta de l'àlbum. La tipografia és: Traditional Arabic Bold.

ANÀLISI DE LA IMATGE

La contraportada forma de part d'una seqüència juntament amb la portada. Si despleguem l'àlbum de manera que la portada i la contraportada queden a la vista, podrem observar el mateix paisatge que hem vist a la cinquena taula d'anàlisi. És a dir, el paisatge de la població on viuen el príncep i la reina i que ens recorda a un betlem. Novament, com al llarg de tot el llibre, trobem a la gata com a element d'humor. En aquesta ocasió està al costat de la princesa de Groenlàndia.

També apareixen dos personatges que no han aparegut al llarg de tot el llibre i degut a la seua similitud, em fa pensar que són Linda de Haan i Stern Nijland, l'autora i la il·lustradora de l'àlbum

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas, aquesta relació és d'ampliació, ja que trobem que el text en està donant més informació que la il·lustració. La raó és que el text ens fa una síntesi de l'àlbum, i la imatge ens situa al lloc on ocorren els fets narrats i ens mostra alguns personatges.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com he assenyalat abans, a aquesta il·lustració trobem dos personatges desconeguts fins al moment que s'assemblen molts a les autores i il·lustradores de l'àlbum. Per la seua similitud a aquesta fotografia, que és la que trobem a les pàgines inicials d'aquest llibre pense que són elles.

Fotografia de Linda de Haan i Stern Nijland

⁴⁵ Fotografia de Linda de Haan i Stern Nijland. URL:
<https://www.penguinrandomhouse.com/authors/105167/linda-de-haan>